

Puși Dinulescu

- ROMAN -

Robert Galul

editie on-line www.cartesiarte.ro

Robert Calul

I

Robert Calul a fost prietenul meu cel mai bun, singurul prieten care mă-nțelegea.

Parcă-l văd și acum, înalt, puternic, ochii lui triști, cu luminile albastre și moi.

L-am cunoscut pe plajă, într-o după-amiază grea de vară.

– Sunt Robert Calul, a spus.

Eu nu aveam un nume așa grav, ori limpede, iar vocea-mi era slabă. Cum să-i răspund? Am început totuși, am vorbit, am exemplificat, simțeam fiecare vorbă oprită-n el, scufundată, rezemată cu grijă. Eram clătinat și depus iar, aerul nu mai smulgea, soarele scălda egal.

I-am povestit viața mea. Despre bucuriile pe care le cunoscusem, amărăciunile vâscoase; îi înfățișai sufletul meu în toate ascunzișurile, mentalitatea mea. Fu surprins. Seara, la bar, plânse.

– De ce? îl întrebai.

– Dar dacă ne vom pierde?

Am venit cu o idee. O înfășurai repede, o desfăcui, dar nu păru mulțumit.

– E vag ce spui, e lung... răzlețit... Mai bine să ne retragem în noi înșine... pentru câțva timp... să ne cunoaștem precis... și apoi...

Totul devenea clar, părțile se-asigureau, dovezile treceau, durau și deosebeau. Se auzeau magentofonele. Languros, leșinat, lubric.

– Lucrul e altceva decât invers, am încercat eu.

– Nu! Nu poate fi așa simplu!

– Dar cum?

– Nu! Nu poate fi! Lucrul e situat, satisfăcut în propria lui natură și invers proporțional cu situația.

– Crezi?

– Bineînțeles.

Altă dată noaptea se depunea ca un ou. Stelele-i țâșneau din coajă, acopereau bolta, înțepeneau, deveneau străvezii. Se coborau iarna, se îngheșuiau în troiene și frământau strada alergate de vânt. Am venit cu ideea odelor amicale.

Plaja strălucea. Dădea din ea, ducea... Soarele durea.

Fu de acord și adăugă:

– Deși tu, eu, celălalt... Hârбуiala e un ameliorant!

– Robert...

Prin jurul nostru treceau femeile. Înalte, cu șoldurile bronzate, cu dinții albi și ochii strălucitori.

Se uită la mine și începu să râcăie-n nisip.

– Le vom compune repede, le vom ține minte o vreme și le vom uita.

– Nu numai atât! Să le scriem! Să le batem la mașină. Le vom tipări!

Înțelegi? Le vom tipării!

– Stai!

– De ce?

– Nu văd rostul. N-are rost. E o pierdere de vreme cu totul și cu totul vagă.

– Vrei să spui „vogă”?

– Nu „vogă”, ci „vagă”! Am gândit mult înainte de-a vorbi!

Dar eram fără scări și plapomă, un singur popas în toată sâcăiala. Contrar ideilor clare supuse discuție, oboseam.

– Am putea fi furați! Încearca eu încă o dată.

Dar nu mă mai asculta. Stabilisem nivelul estetic al viitoarelor ode, problema transcrierii era ceva de amănunt. Aveam timp și pentru alte discuții. Le puteam da și loc și foc, depindea exclusiv de noi înșine.

Luarăm în țoști hainele, scuturarăm nisipul și pe când mergeam, capetele întoarse într-o parte și alta tremurând, tociră gâturile, trozniră, troscăiră.

Dar sufeream. Cu firele flambate bine, flămânzi.

– Fătul meu – zisese tata, urmă Robert, faptele tale fi-vor falsificate, din pricina forțării folosirii lor.

– Dar fremătai...

– Era ultimul lui cuvânt, cunoscător într-ale cunoștințelor de care colcăia.

– Și compensa...

– Parcă auzeam codobaturile croncănind...

Valoarea era ultima. Voalată de vigurozități... și răsufla... pe un ritm vast... eliminate fiind vibrațiile. Vremea veghează; e un răsunet, răsturnând asemeni apelor acrite apeductele așteptate... Îl tot întrebam, vroiam să fiu sigur de unele lucruri.

– Nu mai tot întreba! Lasă-mă să zac, sau lasă-mă să mânânc... Sunt toate lașitățile mele aici, cu lenea și cu lavoarele, troznind... Totul e din

lampadare, înțelege asta, iar zămislirea lampagiilor cunoaște legi limitate local!

Robert rupea. Tânjeau ruguri. Racolate ropotelor. În tot strictul lor laș, de lămâi liniștite, sub luceferi lansați... Ne tot rugam. Pe mesele ruginite, rulați, în rafale de riscuri.

– Iar când vom isprăvi...

– Atunci...

– Ne vom ajunge toate rosturile...

– Rosturi?

– Da. Le dregi? Nu?

– Da.

– Și cum le rostesti?

– Le voi rosti până la moarte, ronțâind rogozurile, maimuțărind silozurile...

Mai bine zis depășeam. Ori deznădăjduiam. Dușmăneam. Cu durere. Repeziciunile se reduceau. Le mestecam. Lungeam lambriurile. În straturi le depuneam, depănate, le coseam și le dădeam drumul dinspre diafan. Doborât.

Ne strânsem mâinile, lunecărăm spre partea pe care o credeam de cuviință, cotrobăind lucitoarele lungimi de lămpi. Spre limuzină. Leșioasele lumini lămureau în fine. Și lărgit legam lunile-n lanuri, spicele-n popice, prepelițele-n căpițe, ghemul gurilor gudurate genunchilor.

– Ne va fi greu.

– Ne vom putea rămâne fără a fi rămași.

– Noi vom dăinui.

– Vom dăinui, deunăzi, domolind discul de ducă, dereglând dangătului.

– După ce...

– După ce...

– Vom fi prieteni!

– În toate privințele vom căuta să recunoaștem ruperile de resort, falangând finalităților funambulescul rotirii.

– Ca și flexiunea... Fapta fibrată...

– Și vom nota...

– Vom renota...

– Sugând până-n soclu, tot robotind, temând relațiilor somnul surselor. Este lucia stare a Urselor, pe care o statornicește între toate secvențele. Stabilite. Vezi? Stabilite...

Final fanda prin felonie forțelor. Eram înțeleși. Ne ridicarăm de la masă, împachetarăm furculițele și cuțitele, boțurile de mămăligă nedigerate, fărâmurile de pâine și salam, stropii de bere. Strânsem ochii, labelle și urechile.

– E adevărul, singurul adevăr acceptabil... Din stalactite acumulate veacuri, prin derogări... durabile. Curți și grădini strălucesc.

– Sigur, e în toată galaxia... Omule... galacticule... și gara ghemuită... de galben, de galaxie gudronată.

– E o întreagă redeșteptare aici... dusă... redusă... însuși omul pe dimensiunea lui reală, a lunecării, răzbate... cunoaște și străbate...

– Suntem catarge, Robert...

– Și catalige, dragul meu...

Marea, cu spuma de boabe calde, porumb era și repede, cu lună, lipăiră-n laminoarele rocilor, rapte risipelor, o foame ridicolă și-un rul. Cădea în rariști, ca o mogă, de licărit lin.

Ne strânsem mâinile și dispărurăm.

II

A fost nevoie de tatonări îndelungate până să ne putem reface, să mergem mai departe pe drumul trasat de cele dintâi convingeri ale noastre. Și când ne reîntâlnirăm îmi mărturisii dragostea lui pentru o femeie care era situată undeva în spatele aparențelor sau înaintea lor. O chema Suzana.

– Îți place numele? fu prima lui întrebare.

Avea aerul să fi găsit rezolvarea unui exercițiu, ca și cum numele ei ar fi drapat negurile unei controversă, într-o parte bine determinată, distinctă față de cealaltă, infinit superioară.

– Să ți-o descriu?

– Nu.

– De ce?

– Nu pot acum, iartă-mă, Robert...

– Dar trebuie, înțelege-mă, trebuie. Ești singurul prieten care merită această destăinuire.

Tot rugându-se de mine și eu tot dând înapoi, ne-am oprit, eram acum în fața unei vitrine, priveam amândoi fără să vedem.

– Spune, l-am rugat eu.

– Mi-e și rușine să-ți mărturisesc... poate nu e cazul... Eu... bărbat în toată firea... și trec prin asemenea criză... Dar sunt câteodată momente când e neapărat nevoie de spui cuiva... totul... atunci când ai strâns în tine prea mult... și greu...

– Sigur... sunt gata să te ascult... De ce te mai justifici?

– Îți mulțumesc... Suzana e tot ce am mai bun, ce am avut sau o să am... Suzana e apa mea... alic-e gândurile mele urmărind-o ca pe un sitar...

– Dar ești sigur?

– Da... Absolut singur. S-o descriu?

– Nu.

– S-o descriu totuși...

– Cum e?

– Sașie.

– De ce nu ești serios? Cum o să fie sașie?

– Am început cu un defect, nu trebuie să-l iei în serios. M-a supărat și pe mine întâi, deși am observat asta mult mai târziu. Aveam la început impresia că-i pierdută în cine știe ce gânduri și gol, că nu mă poate privi din...

– Și?

– Dac-aș fi observat de la început, nu s-ar fi întâmplat nimic... Acum...

– Nu știu ce tot îndrugi! Vorbește-mi pe șleau! Nu mai suport atâtea meandre, contaminații de gânduri, de fapt rânzgâieli ale spiritului tău mare.

– Totuși e frumoasă... continuă Robert. De asta mi-am dat seama și când am ponegri-o...

– Ai ponegri-o?

– De ce să nu recunosc? De față cu ea însăși, odată... la analiza calităților și defectelor noastre am ajuns la concluzia... iar eu... deși nu e, reprezintă altceva decât ceea ce sunt.

– E legea secretă a compensațiilor...

– Nu știu. Stam de vorbă atunci, deși nu eram singuri, o simțeam vibrând la destăinuirile mele... Se legănau între noi, pe coordonate cristaline, cercetări învoalte. Beam cafeaua, restaurantul era aproape în întuneric, vecinul nostru spunea prostii, ochii noștri se căutau, nu-mi dădeam seama că e o siguranță în toate astea.

– Ești norocos, Robert...

– Nu fi prost, mi-e frică mereu că tot ce s-a clădit prea repede se va prăbuși, neașteptat de repede... se va prăbuși...

– Nu te mai gândi...

– Dar am nevoie de tine tocmai pentru a mă gândi la asta! Va trebui să mă sfătuiști, să mă ajuți, să mă mângâi.

– Cum?

– Nu știu. Sunt ca un răufăcător. Viața a fost până acum o pușcărie. Acum de fapt trăiesc, lumina răzbate direct în corpul meu și nu mă pot obișnui. Sunt o pasăre... Mi se cuvine... Dar nu pot zbura... Lumina e neașteptat de rară, nu mă pot încumeta. Am remușcări. Am fugit prea devreme, ori prea târziu. O frică în toate actele mele... Parcă mă pândește cineva, sau o ceată întreagă, o mare parte din cete. Curând o voi pierde, voi fi laș, mă voi arunca spre alte părți, unde greutățile sunt mai simple. Unde nu-i nevoie de atâta studiu. Mă voi redeștepta având în jur conture cimentate...

– O vei pierde... E de la sine înțeles. Și numai din cauza ta, numai și numai a ta, fiindcă vei mânca din tine, mereu nesigur fiind, te vei „dopa”, aritificializându-te, vei fi și mai fricos... ori vei muri. Malaxând... metamorfozând... mixând mecanic morile murdare...

– Probabil...

– Ești un disperat. Datorezi totul sentimentalităților lașe, de unde atâtea excrescențe, nu numai eventuale... Nu ești consecvent nici ție, nici mie, nici ei, nici nu poți fi... e o situație dată dinainte. Un dereglaj drastic.

– Asta e! Voi pierde...

– Dar nu se poate! Nu se poate! Ar fi imposibil! Încep să mă îndoiesc de tine! Tu...

– Robert... înțelege-mă...

– Nu...

Dezvăluindu-i, doream pur și simplu să-l conving de inutilitatea unor priviri unice. Era în vorbele mele o sinceritate sadică. Era în fața mea un om supt de singurătați lăutrice, îmi revenea rolul colporteurului de cangrene, dar era neapărat nevoie, ca un chirurg mă simțea, silă mi-era de aceste virozități și gândul care alerga silindu-se să aleagă aluneca aiurea, ne mai respectând ridicolul, remarca rodea...

– Mă port fără să joc teatru, confirmă Robert. Sunt mereu același, așa cum inima mă-ndeamnă să fiu. Sunt Robert Calul, cel fără habar și nevoie de altceva decât de propriul lui altar. Sunt o rugăciune.

– Robert...

– Te recunosc poate de-abia acum... și pe tine... Vezi limpede, așa cum trebuie văzut, cum toți oamenii s-au obișnuit să vadă, de-atâtea veacuri, sau milenii... Mai spui că numai eu te-nțeleg... dar ce-i de înțeles la tine... în sufletul tău puhav? Ești o linie sau un punct, asta ești... la mintea cocoșului. Stai la masă cu teoriile tale tumefiate... uneori longiline și albe... albe... Vorbele tale sunt de prisos, ești o cârtiță!

– Robert...

– Iartă-mă... M-am înfierbântat. Nu mai mă pot stăpâni! Vei zice că sunt nebun, oi fi... astfel nu pot fi... nu-mi mai pasă de nimeni, de tine, de iubita mea... de ceilalți... Sunteți niște secături! Seci... sintactici... silitori... sugeți... suflați... sucombați... ehei... sucombați... Suzana e chiar...

– Robert, chiar tu ai spus că ai nevoie de sfatul meu, că e neapărat necesar să vorbești cu cineva, să i te destăinui, să nu-ți mesteci singur fierea... Robert...

– Bine... poate ai dreptate... nu știu... să mă mai gândesc... să cercetez... să fiu sigur... Să ne gândim împreună... Vom ajunge la un rezultat.

– Ce rezultat?

– Nu mă pot înțelege cu tine... ești lipsit de...

– Bine.

Robert se ridică, dar îl simții trecând peste neînțelegerea de moment. Pleca doar pentru a fi singur. Neînțelegerea noastră nu presupunea o incompatibilitate de principiu. Dorea, pentru a reflecta iar, pentru a fi mai constructiv altădată, o refacere a argumentelor dintâi. I-am strâns mâna și am hotărât să ne revedemcât mai curând, n-am stabilit nici ziua, nici ora.

III

Zilele veniră, se cusură-m jurul nostru, și când ne trezirăm privindu-ne, avurăm impresia unei teci.

Prietenul meu era de nerecunoscut. Părea beat, și-era greu să-i fii în preajmă. Cu fața buhăită, altădată înaltă, cu trăsăturile alunecate, ochii roșii, mari, fără expresie, ca de pasăre. Brațele-i atârnav, se mișcau fără rost, nu era nimic în mișcările lui care să denote un centru de execuție, o subordonare, în scopul unei armonii... L-am întrebat ce face, îmi răspunse că e prost, namilă și-atâta tot. Nu puteam continua, n-aveam nici un fel de

legături și am aflat abia mai târziu pricina, într-un vis care-l uscase, trăgându-i pielea, tratând-o cu tananți, punând-o la soare, unde îngălbenise până altădată când își reluă strălucirea normală.

Abia atunci am aflat adevărul. Îmi povesti visul așa cum și-l mai amintea...

În vremea acestea cu nevăzute fire un pod între noi doi se cusu, luntrea era purtată pe brațe, râul secase, n-avea altfel cum... de-acee am început s-aud greu. Era într-o cameră cu linii verzi, întretăind linii galbene. Suzana, în picioare, tăcea, pregătindu-se, iar prietenul meu se-ntoarse. După timpul stabilit se văzu singur.

– Mi s-a părut că intrase în baie, urmă Robert. Îmi rămăseseră-n două parfumurile, mi-erău corneele strânse, podeaua stricată, sâni albi în jurul meu, adevărate petale, aduceau unii după alții uscate oripilagii...

În altă cameră sunau. Pe jumătate dezbrăcată era o femeie, probabil și ea ascultând, așteptând...

– Să m-apropiu... să mă simtă... asta era tot ce vroiam, tot ce așteptam. Să m-aștern pe jos, lângă ea, fiindcă râdea, cu buzele aplecate. Eram țintuit, albastre erau adierile ascunse-n roșu... ca dimineața...

– Te-ai trezit...

– Mult mai târziu... Dar m-am trezit, inima-mi bătea. Am sărit... am strigat, tot orașul se zvârcolea de zvârcolirile mele. Fire lungi, fierbinți... fumegau în depărtare... Picături de porțelan topit, tulnice... tabacuri... tesle... Nu mai pot continua... Nu mai pot continua!

– Ești un om mare, Robert...

– Nu. Mă-mbăt cu vorbe. Imaginația o ia razna. Inteligența mea n-a găsit încă o formă viabilă de exprimare. O fire abstractă mă caracterizează... mi-e rușine să mă mărturisesc... mi-e silă... Cu tine fac o excepție!

– Ai făcut foarte bine... și... îți mulțumesc... Eram singurul om care te-ar fi înțeles, printre singurii oameni care-și surâd sieși pentru a suprima suferința aproapelui...

– Să subliniem...

– E partea seacă... senzitivă... elegant senilă!

– Ce spui?

– N-ar trebui... dar îți spun... încă o dată... Uită această femeie, îndepărtează-te... uit-o pentru totdeauna.

– Pentru totdeauna...

– Oamenii de genul tău să nu iubească... Voi luați aceste lucruri în serios, luați taurul de coarne și mămăliga de centru, ca Don Quijote...

– Eu? E o pretenție a ta de a transforma în lupanar critic frumusețea gândirii...

– Fantastic!

– Inima mea strălucește amețitor... e ultima oară... atât de tainic, de tipic, de tot... de tot...

– Fantastic!

– Rădăcinile mele sunt cele mai adânci, fructele mele întrec ultimele stele ale universului... Eu... eu...

– N-ar rezolva nimic... E totuși fantastic...

– Este...

– Dar numai bărbatul e în stare de acea putere a iubirii adevărate, crestată nu în carne, ci în sufletul albastru, tremurat dincolo de noi cu tulpini milenare, miliardare... Va fi a mea...

– Nu... Sufletul tău nu se poate înfrupta din gloria ce i se cuvine... Curios... Despărțirea e tot ce poate fi adevărat... Îngrozitoare... Să știi să rezisti... ah... dac-ai putea rezista...

– Să rezist...

– O vei sacrifica întâi, sau înlocui... Să rămâi indiferent, puternic, olfactiv... să-ți pută orice, ca să dai iar la topit... nimic să nu te miște... absolut nimic!

– Nu... asta nu...

– Vei fi stană!

– Eu?

– Vei rămâne o abstracție, o atenanță a spiritului universal, aleator, departe de nimicuri, de nimicnicii. Urmează-ți menirea. Uite creația, privește-o-n față, e pentru tine, strânge-o, situeaz-, fii demn... fii tu...

– Dar nu... poate nu mă interesează... iar te...

– Dansând dominarea ducii...

– Dulcii...

– E un nonsens.

– Tocmai.

– În fond merită să trăiești.

– Ca să tragi după tine cunoașterea... Prima... O cugetare și cealaltă... pe ultima... deosebit de darnică fiind durerea cu noi...

– Îmi pare bine că ai ajuns la aceste concluzii. Eu poate și-s inferior... dar ia seama... cu tine și cu vorbele mele...

– Încetează...

– Ba nu... cu vorbele noastre vom ajunge să ne cunoaștem, să ne cuprindem...

– Taci...

– Vom ajunge departe, Robert, nu ești singur...

– Sunt cu tine, o știi.

– Ei, asta-i... Omenirea, Robert... Omenirea are nevoie de tine... eu... în numele ei te chem, ori te rechem, să-i îmbrățișezi aspirațiile, necazurile, bucuria, durerile, strălucirea și lupta.

– Prietene...

– Robert, noi doi nu ne putem despărți. Fără prostia mea, inteligența ta ar fi apă chioară.

– Dar...

– Nu protesta, nu mă contrazice... am de spus câteva vorbe... acum e prilejul... cele câteva cuvinte pe care le am de spus... acum e momentul...

– Bine...

– E vorba de necesitatea unui complex... temporal, spațial... fără asta am fi năluci, năpârci, sau cine știe ce nădejde nereprezentativă. Ascultă ce-ți spun eu... Robert... ți-a fost dat să trăiești... să nu mai revii... dar să simți... chiar să cunoști... printre lucruri de mare adâncime... Mă-nțelegi, Robert, mă-nțelegi?

În toată încăperea băteau ceasornicele, așteptam să se întâmple ceva, ori să răsară un duh, din noi, din noi înșine, să izbucnim, ispitind isteric izbăvirile. Nu se întâmplă nimic. Liniștea cădea în jur, se rumega și risipea din gând nucleii, agățându-i pe lucrurile fără însemnătate, dar de care nu ne puteam despărți.

IV

Și că să-i mai alung din gândurile care-l năpădeau, strângându-i respirația, împrăștiindu-i neregulat sângele, l-am luat într-o seară și am ajuns acolo unde obișnuiam câteodată să ajung. Asta se întâmpla în orele în care nu voiam să-mi fumez singur țigara și pentru a preîntâmpina insomnia încercam să-mi împățuresc creierul, ca golul dinaintea somnului să-mi fie mai puțin lat.

Robert nu s-a opus, m-a urmat cu pasul lui obosit, ricanând în spatele meu. Eram la un club literar sau la un cenaclu. Cenaclu e ceva care constituie un smoc. Ne strecuram greu între fire. Citi un bărbat înalt, cu ochii făcuți sul, o bucată mare de proză, cu unele infiltrații în subconștient. Singurul care ridică mâna și ceru să vorbească fu Robert.

– Cine ești dumneata? îl întreabă președintele cenaclului.

– Ia și eu un om, spuse Robert.

– Dar trebuie să consemnăm, făcu celălalt, spuneți-vă totuși numele.

Robert zămbi, se uită la mine și-mi spuse numele.

Era ușor pe vremea aceea să ne dăm unul drept altul, fiindcă nimeni nu ne cunoștea, n-avea nici unul din noi un nume în lumea literelor. Dealtfel, asta e mai mult o curiozitate, Robert era profesor de educație psihică, eu eram șansonetist și nici măcar în meseriile noastre nu eram prea bine cunoscuți, nu făceam vogă.

– Onorați prieteni, începu Robert, sunt un biet păun... Priviți-mi penele... Culorile lor pastelate, vouă, ochilor voștri, obișnuiți doar cu alb și negru... ca-n filmele tragice... vouă... A fi copac e un nonsens... De fapt sunt pictor, minți el.

– Sunteți pictor? întreabă unul și toată sala izbucni în hohote.

Fură aproape două minute hohotitoare, dar Robert nu se tulbură. Făcu un semn, cu amândouă mâinile, ca un dirijor îi domoli. Pe fața lui o umbră neînțeleasă altora trecu, își încorda mușchii picioarelor, se-nfipse parcă în podea.

– Am ascultat aici o nuvelă, continuă el. E o nuvelă, da?

– Da, răspunse autorul.

– Bine, spuse Robert și se așeză.

Răsunară ici-colo aplauze, unul de pe un scaun din față veni până la el, se repezi și-l îmbrățișă. O fată plâmgea. Apoi leșină. Doi-trei, din alt capăt al sălii se repeziră, o luară pe brațe și-o scoaseră afară. Când, după ce mai vorbiră și alții, recunoscând autorului merite ori unele slăbiciuni, inerente, furăm deodată atenți. Nu se mai auzea nimic. Autorul se ridică în picioare și ne mulțumi pentru atenția acordată. Răsunară iar câteva aplauze, și altele izbucniră în momentul când primele se lăsară.

Vorbi din nou președintele:

– Avem acum în față pe talentata poetă Clara Castană-Sudoriparu și vă rog s-o ascultați liniștiți. E una din speranțele noastre, sensibilitatea ei... e o sensibilitate silvană... ca o nimfă...

O tăcere măreață, de palat habsburgic, urmă cuvintelor președintelui. Robert trase o înjurătură, se ridică și vru să plece.

– Stai... l-am rugat eu.

– Bine, spuse el.

După ce fata înaltă, cu privire de staniol și fața blid (bivuac) termină, izbucniră adevăratele aplauze. Creșteau ca râul umflat de ploile nemaisfârșite ale toamnei, se sacadară apoi ca zburaturile unei mori.

– Cine începe? se trezi președintele.

– Eu.

– Dumneata, Petru Poiană?

– Da... Eu...

– Nu te-am mai auzit de mult.

– Îmi place poezia Clarei Castană, spuse cel încurajat și atât de dorit, după care se așază.

Mai vorbi Lulu Lalu Cimpoi. Cum veneam des la ședințe, îl cunoșteam și apreciam, abia așteptam să ia cuvântul, știam că n-o să se limiteze la aprecieri subiective.

– Să luăm versul acesta, începu el: *”Crește linte bob cu bob”*... Mie versul acesta îmi place, este în el o mare bogăție de amănunte, subordonate ideii poetice fundamentale. Ar părea insignifiant la prima vedere. Să luăm de exemplu expresia *„bob cu bob”*, o repetiție în fond... Și totuși, nu reflectă ea... cum nu se poate mai senin... sagacitatea naturii înconjurătoare? Seva ei fundamentală? Apoi, e clar... De fapt de asta și avem nevoie... de claritate! Dar alt vers, cum e acesta: *„Se lasă seara-n parc, pe bănci”*, nu-mi place, e ilustrativ doar, nu e decât o notație. Înțelegeți că nu-i decât o notație? Dar un vers ca acesta: *„Verbinele-și dau duhul sub stropul clar de stea”*, ce-i asta? Spuneți-mi, ce e? Vă spun tot eu... e claritate... dar e claritate explicită, poate chiar rostește cuvântul *„clar”*. Unde e inefabilul? Vă întreb... unde e inefabilul?

Răsunară aplauze.

– Bravo Lalu! strigă un bărbat înalt, cu părul sur.

– Bravo Lalu! strigă un bărbat chel, cu nasul acvilin.

Iar după ce Lulu Lalu Cimpoi se lăsă jos, și-și șterse tâmpilele transpirate, surâyând celor din apropiere, puțini se mai înscrieră la cuvânt. Ultimul fu Robert.

– Mă doare capul, observă el. Poeții n-ar trebui primiți la cenaclu. Sunt nesărați! Nici criticii!

Mă luă de braț și am vrut să ieșim imediat. Dar președintele tocmai se ridicase în picioare, se pregătea să fixeze concluziile.

– Să mai stăm, l-am rugat eu pe Robert, și l-am oprit în ușă.

– Nu, chiar mă doare capul, spuse el, mă trase repede de braț și dispărurăm după canaturile mari ale ușii stacojii.

– Dar ce-i cu tine? nu m-am putut eu stăpâni.

– Asta!

Scoase din buzunar o foaie de hârtie, scrisă de mână pe-o parte și alta, cu litere mărunte, dintr-o cerneală albastru-deschis, foarte apoasă.

– Ce scrie acolo?

– Vrei să citești?

– Nu.

– Am să-ți citesc.

Și începu. Mai târziu, printre hârtiile lui, am regăsit-o. Era scrisoarea adresată Suzanei, scrisoarea lui Robert:

Sângele meu te caută. Bușteanul s-a împiedicat în om. Printre zambil, substanța fără gust a morții plutește, din cer se desprinde somnul limpede. Mă doare capul. Sângele meu te caută. Ești atât de frumoasă...

Tu ar trebui să cânti mereu la pian, degetele tale albe și lungi, degetele tale ca apa și tulpinile, ca aerul.

Te iubesc. Ești colorată în toate formele spectrului de lumină. Unghiile tale roșii, părul tău portocaliu, fularul tău verde, pantofii tăi galbeni...

Unghiile tale ca trandafirii cei mai aprinși, părul ca flăcările, fularul ca iarba și pantofii ca polenul margaretelor.

Suzana, tu ești pasărea rară, ești singurul fir de iarbă în care cred... am certitudinea...

Scrisoarea aceasta a fost compusă ca imn de laudă, ca rugăciune, ca spasm.

*Al nostru, al amândurora,
Robert.*

După ce termină de citit, făcu o plecăciune, pași de dans, apoi plânse. Pe deasupra noastră alergau norii, vântul bătea bolovănindu-ne inima. După crăpături simțeam actorii, prin fantele anume lăsate, privindu-ne în marea de capete, frunți și bărbii.

Îl luai de braț, îl susținui bine și-l purtai alături bucăți lungi de vreme. I se uscară lacrimile, îi spălai fața, îi ștersei obrajii cu batista și am intrat în restaurantul în care la parter se putea sta în liniște și bea, la ora aceea chiar, pe sub lămpi, la mesele de lemn, scrijelate, ca scrinurile.

V

După ce terminarăm de băut, Robert îmi spuse:

– Am să te iau mâine cu mine... O vei cunoaște și tu, o vei vedea. I-am vorbit mult de tine și ea vrea să te cunoască.

Am îmbrăcat a doua zi costumul bun, m-am parfumat, am cumpărat țigări bune și m-am dus. Robert nu sosise, nici Suzana. Întâi veni Robert, mult după aceea Suzana. O văzui traversând, îmi dădui seama că poate fi ea. Înaltă, destul de slabă, într-un palton de culoarea vermouthului, cu părul portocaliu nu exagerat de lung și picioare frumoase în ciubote albe. Niște buze extraordinare. Ocupându-mă într-un timp cu pictura, am înțeles că esențial pentru reușita unui portret e gura. De aici pornesc toate liniile, de aici depind, în întindere, în punctul suprem, pe fețele laterale și-n deschizătura râsului. Dar pana mi-e prea slabă și prea leneșă pentru a face o descriere a gurii frumoasei femei de care vorbeam.

Oricum, era un reproș în starea ei, o tendință de dizolvare, dar în primul rând disprețul îl citeam, în fiecare mișcare, nu era decât îndepărtarea... Ți-era greu să acostezi o asemenea femeie, ți-era greu să scapi o vorbă mai neatentă, sau să-ncerci față de ea să te lauzi exagerat. Îmi întinse mâna mie și spuse încet:

– Suzana.

Murmurai, ca un răspuns, pe care nici eu nu-l înțelesei, vorba ei mi se oprise-n urechi, glasul adânc, plutind, înveșmântase aerul dintre capete și ne ventilase-ntre piepturi, părăsindu-ne... singuri...

Am pornit toți trei, Suzana s-a așezat la mijloc, ne-a luat pe fiecare de braț. Era foarte frig în seara aceea. Robert se întorcea de la treburi, nu venea direct de-acasă, era cu mapa doldora, i-era greu. Așadar Suzana venise, cu paltonul ei cărămiziu, cu blănița albă, între paltoanele noastre de culoare închisă; înaintam fără-a vorbi...

– Să bem ceva, spuse Robert.

La primul restaurant, care nu era unul din cele de lux, dar care părea mai intim decât altele, ne așezarăm și cerurăm.

– Tu, Robert, nu mi-ai scris nimic azi? încep Suzana.

– Nu.

În cârciuma aceea, era totuși un fel de cârciumă, parfumul ei dădea o senzație dublă, de durere, de direcție, ori de încă ceva.

Respiram adânc, priveam scobitorile, acoperite de sare, doborâte, lângă tapetul verde, cu smalțuri împrăștiate... Eram așezați lângă sobă. De deasupra, difuzorul ne acoperea în sunetele lungi, de fortificații. Acordurile mergeau, sugeau din poiene, plantații de copaci înalți, râuri șovăitoare și lacuri pustii. Suzana spuse că e Grieg, concertul numărul unu.

– Opus? întrebă Robert.

– Cum vrei, dădu ea din cap, se lăsă moale pe scaun și ceru o țigară.

Eu aveam impresia că e Ceaikovski, ori Brahms, nu puteam fi de acord cu părerea ei, mă pricepeam oarecum și la muzică... De fapt stam și înghițeam. Hălciile erau dulci, gâtul mi-era uns, țineam mâinile strâns pe masă și veni chelnerul, aduse băutura, mai stătu, vrând poate să-și aducă aminte ceva, dacă nu uitase altceva și, când plecă, Suzana întrebă:

– Robert, tu de ce bei așa încet?

– Pentru că nu mă grăbesc și pentru că mi-e indiferent...

– Mie-mi place foarte mult Tasso... și Diderot, continuă Suzana.

– Mie-mi place apa, răspunse Robert.

– Dar tu?

Suzana se uita acum la mine, zâmbea, ochii-i erau deschiși, fără legături, fără linii...

– Fernet și La Rochefoucauld...

– Dar care mai mult?

– Unul mă indispare... altul mă intradispare.

– Spune încă ceva...

– Să-ncerc...

– Dar Vermouth?

– Ei... Vermouth...

– Hau! spuse ceva în mine, mă ridicai și-ncepui să râd ca un prost.

Ieșirăm. Frigul se întetise. Din nou colindam, intrasem pe unul din bulevardele mari, cu Suzana ascunsă-ntre noi, cu brațele strânse de mâinile ei ușoare, sacre.

– Suzana...

– Da...

– Suzana... eu sunt o flacăra. Un cintezoii care arde... pe aripi... Mă dor dormind dorurile de Dorna.

– Robert.

– Da... Am simțit de câteva ori până acum... devin altul... Sunt fraged... de-abia acum... Suzana, tu ești pentru mine divinul catalizator, omenește spus – praful meu de copt... Fără tine, Suzana, viața mea ar fi pulbere sau gunoi!

Auzindu-l pe Robert cum vorbește, îmi veni ideea că ar trebui să-i las singuri, să-și poată decanta împreună, fără ochi străin în preajmă, tot ce era înăuntrul senzației... cu elanul... Dar Robert, printr-un semn, mă opri tocmai atunci, în clipa în care mi-aș fi desprins brațul din brațul ei, să mă pot scuza și pleca.

– Ține-mi te rog mapa, zise el.

Ajunsesem dincolo de Piața Unirii, pe cheiul Dâmboviței, pe aproape de Morgă. Luai mapa cea doldora și așteptai. Prietenul meu se apropie de Suzana, o cuprinse de talie și o sărută. Se sărutară mult, mult... Pe cerul senin, rece, stelele clipeau, dispăreau în spatele lor înșelor, strivind. Mă rezemasem de balustradă, ochii-mi căutau în luminile-n-toarse de apa murdară, nu mă simțeam prea bine și mapa era destul de grea. N-o rezemasem, o țineam suspendată, peste taluz, trăgându-mă dincolo. Când se desprinseră, femeia râdea. Parcă un vierme-i rosese buzele, atât de frumoase, acum vinete, pline de bube, iar râsu-i lucea, n-o mai puteam vedea, casele strânse deasupra noastră și de pe celălalt mal... Robert avea un aer imberb, ochii-i deveniseră apoși, rățăceau fără-a vedea... parcă noi nu mai eram. Era din ce în ce mai frig. Îmi uitasem mânușile acasă, frigu-mi pătrunsese-n adâncul degetelor, furnicam.

Suzana, întrebă:

– Nu vrei și tu?

Robert îmi făcu semn din cap, mă îndemnă, veni să mă ia de braț să mă ducă la ea, mă puse-n fața ei.

– Nu, răspunsei.

Suzana spuse că sunt prost, Robert se strâmbă, nu se făcu a-nțelege, se duse-ntr-o parte, ca să nu ne vedem unul pe altul.

– Chiar nu vrei? făcu iar Robert.

Era acum în spatele meu.

– Nu.

Ne-ntorceam și mă durea capul. După câteva sute de metri, îi lăsași și luai autobuzul.

Prin geam îi mai zării o dată, pe când traversau, erau cu fața în direcția mea și nu se mai țineau de braț, iar Robert șuta într-o cutie de conserve goală.

VI

Altădată am fost la aeroport. Ideea a venit dintr-o conversație oarecare, de constatări mai mult:

- Ce liniște grozavă...
- E chiar liniște...
- O am putea amplifica această liniște.
- Să mergem la aeroport! sări Robert.

Adăugă apoi:

- Tot am întâlnire cu unu. Poate nu m-aș fi dus, dar așa,acum...

Îmi spuse ce-nțelege el prin starea de spirit a adiacenței, vorbirăm și de alte lucruri, între timp ne apropiam și am pus în discuție un fapt relatat de o prietenă acum două săptămâni. Robert surâse:

- Am să-mi las cioc!

Ne uitarăm pe geam. Aveam o stare de spirit T, a balanței. Starea 0 era contrară, însemna foc, rostogolire continuă, rare posibilități și doar în cazul vitezei pedunculii puteau apare, redând un foarte relativ echilibru.

Coborâram din troleibuz și călcarăm pe poleiul subțire; o senzație de cumpănă. Doar așa, pentru a face față mai stam și vorbeam. Lumina roșie din turn străbătea orizonturile, iar dincolo, pe pista de aterizare, tremurau luminile care o marcau și se apropiau avioanele cu bâzâitul lor F, până scările se lăsau, până tot ceremonialul aterizării se răsucea, scurgând și ultimele...

Mi-l prezentă pe aviator. Era mai mult un om care părea decât era. Robert îmi dăduse înainte unele explicații, nu era mare lucru să le-nțeleg acum mai bine, vederile noastre corespundeau cum nu se poate mai bine.

- Astăzi n-a fost ceață deloc, spuse aviatorul.
- Cum ai fi vrut să fie ceață? mă mirai eu.
- În câmpul baric se creaseră anumiți indici, era o perspectivă sincronizabilă cu datele de presiune, o anumită vizibilitate...
- Dar cum ți s-a părut Vega, sau Pegas? întrebă Robert.
- Stelele erau șterse. Nici nu știu dacă există steaua Pegas.

– Toate numele antice sunt de obicei stele, continuă Robert. Cele mai frumoase nume antice sunt stele. Aș fi vrut să fiu stea, sau să fi avut un nume de stea.

– Avioanele n-au nici o legătură cu stelele și nici măcar în orientare o astfel de legătură n-ar putea avea sens. Voi ceilalți aveți impresia că noi suntem mai aproape de stele, că zborul ne dă o parte din fierul sau din lumina lor. E fals.

– Aș vrea să fiu fals, murmurai eu.

– Aș vrea să fiu aer, ne spuse Robert.

Ar fi trebui să luăm un taxi, să ne întoarcem în oraș sau să luăm troleibuzul, care era mai ieftin.

Eu nu mă săturasem încă. Eram în stare să rămân acolo, în marele hol, sub cupola înaltă, să privesc prin marele perete de geamuri, la celelalte lumini care se lăsau, la cele care plecau, până să adorm, până să nu mai pot privi sau până să mă nasc.

– Robert, spuse aviatorul.

– Ascult.

– Eu sunt destul de obosit, un coniac aș bea totuși cu voi. Cred că mi-ar face bine. Ce mai face logodnica ta?

– M-am certat cu ea.

– Te-ai certat? întrebai și eu, care nu știam nimic și acum două zile îi văzuserm atât de fericiți împreună.

– Da. M-am certat.

– Cum?

– Nu m-am certat. Altul e adevărul. Mi-a spus unele lucruri, mi-a dat a-nțelege altele, nu știu ce să mai cred. Ultima dată când ne-am văzut a spus că are să fie un timp bolnavă. „Cum să fii bolnavă?” m-am supărat eu. „Boala e ceva independent de tine, nu poți ști dac-ai fii sau nu bolnavă”. „Eu știu, am semnele mele.” Așa a zis.

Coborâram din taxi, Robert era trecut în altă parte, eu nu-mi găseam locul, aveam impresia că se-ntâmplă ceva neobișnuit, că nu e locul meu acolo, dar îi urmam. Ne oprirăm la șosea, aviatorul avea cine știe ce altă idee, dar nici pe mine și nici pe Robert nu ne trăgea inima-n altă parte, decât în locul unde vorbisem la-nceput să mergem, să bem coniacul.

– Mai bine să ne plimbăm pe-aici, spuse aviatorul. Aerul e curat... Printre copacii acoperiți cu zăpadă și țurțuri chiar...

– Tu îți bați joc de mine, își dădu seama Robert.

Aviatorul recunosc:

– Da.

Robert se repezi și-i arse o palmă. Aviatorul se prăbuși. Când se ridică, întrebă:

– De ce mă bați?

– Fiindcă mă enervezi, fiindcă nu suport să fiu luat în răs păr... tocmai acum... în situația asta... nenorocită... când nu știu ce-i cu Suzana... O pierd, mă-nțelegi, o pierd. Se va îmbolnăvi. Am presentimentul că se va îmbolnăvi.

– Am să mă răzbun, spuse aviatorul.

Se urcă într-un taxi care tocmai trecea și noi rămăserăm singuri, cu ochii pironiți, unul în urma mașinii, celălalt în aerul limpede, cu stele suave, vibrânde, albe.

După o noapte întregă de conversații, ne trezirăm târziu după ce adormirăm amândoi pe-o bancă, în sala de așteptare de clasa a doua a Gării de Nord.

Era plin de țărani și de copii de țărani, lumea ședea în sala de așteptare ca-ntr-o biserică-n timp de război, ferită de uraganul de-afară.

Ne-am dezmoțit, am ieșit pe peron, am privit o vreme trenurile și-apoi am ajuns în piața din fața gării.

– Să mergem la cimitir, spuse Robert. Stelele acelea din noaptea trecută, albe, vibrânde...

Am fost de-acord. Dar ne era foame. La prima cofetărie întâlnită, am mâncat eu patru prăjituri, el șase. Nu mai aveam bani de cafea și de biscuiți. I se făcu milă cuiva, de care ni se făcuse și nouă altădată milă, ne dădu ceea ce aveam neapărată nevoie pentru ceea ce aveam de făcut și ne urcarăm în tramvai, s-ajungem în centru, să-l putem lua pe 32, să ajungem la cimitir, după cum ne-nețelesesem.

VII

Ne turnară în suflet o fâșie îmbibată cu o substanță constrictivă... și steagurile negre la poartă... și lumea care se vânzolea ca la o intrare de cinematograful... Eram strepeziiți.

Iarnă era și mirosea a zambile. Pe unde erau nu știu și nici dacă erau într-adevăr undeva. Nimic precis, nimic sigur, numai vântul, care sugea din paltoanele noastre și oamenii treceau repede, ne simțeam parcă într-un loc prea strâmt.

- Toată chestia n-are rost.
- M-am săturat de peregrinările noastre, zise Robert. Cred că voi rămâne aici...
- Să nu faci asta!
- N-am s-o fac. Neantul n-are rost în cimitir. Sunt un spiritualist. Cimitirul nu-i decât pentru corpuri...
- Tu... Robert, crezi în nemurirea sufletului, în prostiile astea cu Doamne-Doamne, sau crezi cumva în metempsihoză?
- Ești nesărat ca un vierme. Ești pal. Eu cred în fum, cred în stele. Îmi cunoști prea bine concepțiile... punctul meu de vedere. De ce mă zgândări cu asemenea fleacuri?... Ineptii... Esențială nu e murirea sau nemurirea sufletului, astfel de întrebări nu-și pun decât cei fără suflet, care nu-l cunosc și cred că el ar putea fi o sinteză... o unitate... Sufletul e, de fapt, când ceva când altceva! Nu e o bucată de carne ori de spirit... Spirit? Nu... sufletul e în amănunte, în culoarea și în parfumul lor, în acea posibilitate pe care o au anumite lucruri de a se autodepăși, de a se sublima, deci de a se transforma din solid în aer. Din cauza aceasta oamenii concep sufletul ca un aer, e de fapt de aer, care nu există decât în mintea noastră. În realitate sunt numai amănuntele și mie mi-e indiferent de toate, și de tot în afara lor!
- Nu-nțeleg. Ești complet lipsit de orientare, sau nu mă pot eu orienta după tine. Ori generalizezi pripit, ori faci pe nebunul, ori nu știi să te exprimi.
- Nu știu să mă exprim.
- Rătăceam printre cruci, pe aleile care pluteau și mi-era frig. Nu era locul pentru astfel de discuții, Robert însă, ori de câte ori avea prilejul, se apuca să debiteze ideile lui, felul lui de a gândi, care nu era unitar, care nu era consecvent, un fel de a gândi de circumstanță mai mult.
- E fără îndoială o zi ca toate celelalte, zise prietenul meu.
- E o zi de iarnă.
- E o zi friguroasă și mi s-a uscat pielea, sau a înghețat.
- E un restaurant peste drum.
- Nu mai avem bani.
- Ce-ar fi să găsim niște bani?
- Cum să găsim? Atunci i-am pierde.
- Ți-aduci aminte de Fagu?
- Nu.

– Eu mi-aduc aminte. Era harcea-parcea, era hirsut, plin de un anume gângăvism. Pe care l-aș putea numi de fapt *primitivism de soartă*.

– Să ne apropiem de cortetul acela. E lume foarte multă.

Se vedea către poartă o mulțime de lume șchiopătând, sicriul fiind purtat de patru bărbați inegali.

– Aș vrea să văd mortul de-aproape, zise Robert. Nemișcarea mi se pare mai mult o stratagemă și-ntr-un fel mă amuză. Haide!

Ne amestecărăm cu toți ceilalți, de-abia la coada grupului și intrărăm odată cu ei în capela în care nu știu cum încăpeam toți.

Venea iar miros de zambile, acum nu mai putea fi o simplă închipuire sau o amintire din alte dăți. Și iar nu le văzui, îmi veni în minte că poate nu se obișnuiește să fie puse deasupra, la vedere. Ne apropiărăm. O fată în rochie de mireasă era-n coșciug, atârând în pernele bogate, cusute cu fir și alte decorații. Un vâl subțire îi acoperea fața și un urllet sfâșietor ținu deodată punctele de fugă ale bolții. O femeie îmbrăcată-n negru, cu voalul tras peste față, se lipi de catafalc, se prăbuși, îngenunchie și din urlletul de la început rămaseră lungi triluri, plâns sfârtecat. Bărbatul de lângă ea, osos, cu papion negru, cu paltonul negru și pălăria neagră în mâini, îngenunchie, își împreună mâinile și lăsă domol gâtul înainte. Iar înainte era un zid pe care fața lui străvezie se sprijinea secată.

Robert dădu din coate, mă luă de mână, mă trase după el și când ajunserăm și noi în față, de cealaltă parte de care erau bărbatul și femeia, veni chiar lângă moartă, ochii i se măriră, din clopote clopotnițe erau, ochii răcneau în capul lui, răcneau. Moarta era Suzana, o recunoscu acum și eu. Boala ei fusese deci nu numai o presimțire, ea murise de boala de care vorbea. În fața staturii lui Robert, a privirii lui care țintea spre ieșirea din biserică, a întregii aluri, lumea se strânse pe margini și îi făcu larg un coridor. Ochii-i deveniră acri, alimentați între aduceri și blânzi, se aplecă spre mine, îmi spuse ceva la ureche, pe urmă, când nimeni nu se mai aștepta, luarăm sicriul, unul din față, altul din spate, și-l scoaserăm afară. Nimeni nu ne urma, privisem bine înapoi. Ieșirăm pe poartă, între timp lumea, care nu știa întâi ce vrem să facem, parcă se dumiri și se repezi, dar camionul aștepta, evident nu pe noi. Aveam însă cheile și era gol, așa că ne fu de mare ajutor. Urcarăm sicriul, apoi, repede, intrărăm în cabină. Robert apăsă pe accelerator și cei care veneau după noi, care nu înțelegeau încă mare lucru, întinseră cu disperare brațele, pe când porneam, ne-ndepărtam și nu ne mai vedeam.

– De ce-o fi murit? întrebai eu.

– Desigur, desigur...

Nu știam bine încotro merge, mi-era puțin frică de criza în care era prietenul meu, nu aveam cum să-l mai liniștesc și în același timp și-ntre buzele mele un rictus se întipărise, buzele nu-mi mai puteau sta drepte. Poate că înapoia noastră ceilalți opriseră vreun taxi, se apropiiau de noi, ne ajungeau, să ne întrebe, ce vrem să facem cu sicriul, de ce l-am luat și la ce ne trebuie.

Când oprirăm în fața Morgăi, îmi dădui seama că Robert era mai lucid ca niciodată. Coborî din mașină și începu să strige sub ferestrele austere, înalte.

– Să vină cineva jos, să vină repede! E nevoie urgentă de un medic, dar urgent... repede...

Nimeni nu se arătă. În jurul nostru se adunase o ceată de copii și veneau, chiar se-mbulzeau, bărbați, femei... Când apărui medicul, adus de portar, Robert se prăbuși în brațele lui. Îl lăsarăm apoi în grija celorlalți și eu cu medicul ne suirăm în camion. Desfăcui balamaua de la platformă și întrebai:

– Cum? E chiar moartă? Eu cred că e moartă. Prietenul meu e foarte neliniștit, de aceea a și leșinat. Vrea să știe precis.

Mă dădui la o parte. Peste patru minute sau cinci, timp în care țineam într-un fel locul lui Robert, medicul se dădu jos, mă cuprinse ușor de talie și-mi spuse:

– Nu poate fi nici un dubiu. E moartă.

VIII

Mult timp nu l-am mai putut găsi. Cred că a fost foarte grav bolnav, că n-a scăpat decât cu greu de sub gheara morții, care a stat mult în cumpănă până să se hotărască să amâne. Deci de-abia după câteva luni, când îl văzui, galben, scofâlcit, cu pielea atârând, cu zece ani mai în vârstă, m-a luat un tremurat, o silă, și când l-am îmbrățișat am dat de metal. Încercam acum, ca și altădată în discuțiile noastre interminabile, speculative, să-l atrag, să putem deosebi deva în ceea ce ne-nconjură. Era însă lipsit de vlagă și nici una din vechile lui teorii nu mai avea forță de atracție. Nu mai credea nici el în valabilitatea lor. Totodată începea el acum un sentiment de admirație, spre mine. Se socotea mic și fără însemnătate, numai umbra mea, vechea lui umbră, nu i se mai părea invers. Dar de aici,

din reconsiderarea mea, nu am tras nici un fel de profit moral sau de altă natură, așa cum în asemenea cazuri ar fi fost normal.

Știu că avea nevoie de mine mai mult ca niciodată, că eram eu suportul pe care se întorcea spre direcții, cum îmi fusese el până atunci. Învățasem, fusesem un bun elev și acum profesorul meu devenise conform cercului vicios în care ne învățeam.

– Vezi... Robert... i-am spus eu, ca să-ncep dintr-o postură avantajoasă... Vezi...

Mă așezasem la birou, pe un scaun mai înalt decât al lui, cu coatele bine rezemate, cu bărbia puțin ridicată.

– Vezi... Robert, i-am spus iar, în jurul nostru, în această paradă, noi doi suntem singurele personaje demachiante. Suntem, dacă vrei, singurii oameni, singurele personaje pozitive.

– Și Suzana ce-a fost?

– Prin vinele noastre...

– Vinele... sau venele... sângele spre reîmprospătare... o meserie frumoasă e să fii sânge...

– Totuși... vom recunoaște asta mai târziu... noi suntem extrem de pompoși... ca la teatru. Nu adevărul ne interesează, ci jocul searbăd al cuvintelor. Dar suntem sinceri... mult mai mult decât alții, decât ceilalți. Noi privim lucrurile drept în față. Nu ne ascundem după ele și ca la un atac de război încercăm să înaintăm din lucru în lucru, prin jocul nimicitor al ispitelor, până la Ultimul Lucru. Pentru noi, de fapt, fiecare lucru în parte e ultimul lucru. Noi suntem doi pinguini. Eu sunt numai alb, tu ești numai negru... de fapt unul singur... în picioare... cu aripile întinse, cu ciocul strigând după ajutor...

– Eu sunt o stafie.

– Robert...

– Nu vrei să dăm drumul la magnetofon?

– Ba vreau să ascultăm ce-am înregistrat. Și eu sunt curios.

Încă de cum venise, dădusem drumul la imprimare, știam că vorbele noastre, discuțiile iminente nu trebuie risipite, cum ai risipi acele pe covor. Am derulat, am luat-o de unde-ncepusem și avurăm în fața vocilor dogite pe care le ascultam, a ideilor alergate fără număr, pe sens, din craniu... Ne dădurăm seama din priviri și Robert adăugă, parcă după o frază deja aruncată:

– Care-i explicația?

– E vorba tot de măști. Pe gândurile noastre amănunțite, în adâncime excavate, pe care încercăm să le exprimăm, un strat se interpune. Stratul straturilor pe care-n straie le simplificăm... de frica golului, tot dând ocolului semnificația...

– Și?

– După aceea schimbăm. Există în continuare o mască... un fel de mastoidită... Împiedică divizarea... ca printre molecule... straturile-s monocelulare, monetare... morfăluite...

– Să putem emancipa sămânța din sânul conglomeratului.

– Tocmai asta vroiam să spun.

Ultimele vorbe n-au fost înregistrate, apăsasem din greșală pe întrerupător, văd însă că memoria m-ajută, se-ntipăriseră prea bine în minte, în mine.

După aceea am mers pe cealaltă pistă și am ascultat muzică... o drojdie. Elegante bluesuri, tangouri tremurătoare, femeia singură așteptând în zadar întoarcerea bărbatului cu ochii de azur. Aerul era plin de aripi și muntele de crevase. O singurătate uriașă pe umerii lați ai liniștilor, treceri chemate spre sulemeneli, de unde arcul ardea adăpându-ne. Albușuri. Dar când încep strigătul umbros, deștelenitor de morminte, al melodiei pe care o iubeam amândoi dincolo de blagosloviri, printre martiri, încremenirăm. Robert era ca un lup... era noapte, era frig. Ochii-i străluceau, pe drumul egal, ca și atunci, după citirea scrisorii adresate Suzanei... lacrimi porniră din pieptul lui... Se-ntinse cât era de lung pe dușumea. Eu simțeam din toate părțile, de la periferiile corpului meu, spre inimă, făcând-o să bată ca într-o ladă, cu venirile, cu o schilodire parcă și-n virtutea retragerii bruște se mai clătină, o bucată de vreme bună mai dăngăni. Am închis magnetofonul.

Dorisem de fapt să-i aplic lui Robert un șoc, aveam oarecare șanse de rezolvare și-ncepui iar discuția despre mască.

– Tu nu ești altceva decât masca mea. Nimic altceva... nici nu ești în afară, dincolo de mine, cum nici eu nu exist în afara ta. Nu e demn de luat în considerare ce zic? Spune-mi... Nu e demn? Ar fi singura soluție, singura... Ce crezi?

Mă obișnuisem de mult cu gândul, dar nu-ndrăznisem să-l dau în vileag, să-i cer părerea, să-mi spună dacă-i bun, dac-ar putea fi de acord.

Răspunse cu totul altceva, în cu totul altă ordine de idei și vorbele noastre se duseră-n alte direcții, pe unde căutăm și acum o formă de arbitraj.

– Ca oamenii pe care-i văd seara... pe stradă...

– Nu, Robert, asta n-ar fi!

– Care se mișcă în lipsa mea, între mine și ceilalți.

– Uneori dedublarea se face în sens invers.

– Perfect de acord, dar... dar nu-i cunosc... de-abia dacă vorbesc între ei... dacă le văd mișcându-și buzele... și ochii scurmând... stricând... scremând...

– Sticlesc.

– Poate...

– Mă bucur de faptul că mai ai încredere.

– Am avut întotdeauna.

– Dar acum... dar...

– Nu-mi aduce aminte... Să te rog?... să nu te rog... Îți spun sincer: n-am nici o încredere, n-am, cum n-am avut niciodată. Eu mă joc. Asta e! Mă joc! Mă-nțelegi? Ori mă anesteziez... Și umblu...

– E stupid...

– Sunt diletant...

– Tu...

– Nimeni altul. În fiecare zi... pe zi ce trece... uneori seara... când lampa îmi răsuțește degetele... dimineața... după-amiaza...

– Tu?

– Nu fi trist, e normal.

– Cât?

– Cum?

– Cât?

– Mi-aduc aminte iar...

– Iartă-mă...

– Fă bine și nu mai exagera...

– Robert...

– Robert! Robert! Robert! Mereu mă strigi pe nume! De ce? Ajungi să mă obsedezi!

– Obsecvios...

– Să revenim la măști...

– Să revenim...

– Mă asculți?

– Da... Să revenim...

– Dar m-ascuți?

– Da. Mai bine zis e o încurcătură... Rezultatele noastre coincideau. Am putea deriva spre un subiect uluitor... ți-aduci aminte... spre ou... în o... de unde iese la iveală compasiunea, o stare umană... orbiculară...

IX

Devansasem. Dibuirile luau sfârșit. Nu-nțelegema de ce mă contrazice.

– De ce te irită până-ntr-atât? De fapt nici nu știu ce vroiam să știu. Nu știu bine... sigur... Ce vroiai... ce vroiai tu? De ce te enervaseși?... Dar de ce-e-e?

– Sunt silit să te-ascult, să-mi spui atâtea și atâtea prostii, să ai impresia că filozofezi, eu să mă extaziez în fața ta... De ce? De ce? Cu ce-am greșit? M-am săturat!

– Bine.

– Bineînțeles că ești un bou!

– Un bou, ai spus?

– Așa... nici nu-mi pare rău. Sunt gata să ne certăm sau să ne batem. Să te bat, pentru că sunt mai tare ca tine.

– De ce nu-ți mai vorbește compasiunea? Noi nu ne înțelegem cum se-nțeleg alții, care tot sunt prieteni între ei, dar...

– Vom isprăvi... ne vom asigura... vom aranja...

– Dar ne-nțelegem...

– De aici provine cercul vicios. Ne sprijinim unul pe altul, ne invităm unul pe altul la viață, suntem curioși care din noi... E ceva neloial. Ce părere ai de asta? Spune-mi, ai vreo părere? Am dreptate sau nu?

– Ai, pe dracu!

– Ți-am spus că o să ne batem.

– Observ că ești surexcitat.

– Sunt. I-adevărat.

– De ce?

– Mă gândesc la ceva... O cămilă... Fiecare din noi are o impresie excelentă despre sine, eu, mai ales, eu am o părere... Fără ea nici n-aș putea exista. E totuși ceva murdar aici... poate o trădare... m-așteaptă neîncrederea, la cel mai neînsemnat pas greșit, insucces, să între pe-acolo, să-mi spună: „Vezi? Vezi?... Eu am dreptate, ești un rahat, asta ești, un

cobai pe care natura își face experimentele distractive. Atât ești!” Mă doare... sunt orgolios... Nu suport... oricât aș insista. Nu vezi?

– Atunci ce faci? am întrebat eu.

Robert tuși, se scărpină în nas și spuse:

– Mă rostogolesc.

– Nu te doare?

– Ba mă doare, dar ce vrei să fac?

– Poate...

– Eu nu sunt așa cum crezi tu... deloc. Dar mai e ceva... Mi-e frică de moarte... Nu te strâmba, nu-ți da aere de superioritate, mi-e frică de moarte. Și ție... Într-o dimineață, într-o iarnă, când nu m-am gândit la astea, m-am trezit foarte devreme. Nu se luminase încă. Atunci...

– Te-nțeleg. Mi s-a-ntâmplat și mie.

– Tu tot mereu mă-nțelegi, tot mereu ți s-a întâmplat și ție ce mi s-a-ntâmplat mie. Am impresia că mă copiezi, mă maimuțărești fără să-ți dai seama. Ce crezi? Cu asta poți ajunge undeva? Să-ți spun eu: nu poți ajunge nicăieri. Numai pentru tine... așa... așa doar... Mă refer la domeniul teoretic, la domeniul în care ne zbatem de atâta vreme, de când suntem prieteni. Da. De câteva luni... de-atunci...

Nu-i mai puteam răspunde. Dacă i-aș fi răspuns aș fi riscat cine știe ce alte învinuiri, pe care nu mi-ar fi convenit să le primesc, nu le-aș fi suportat și m-ar fi accentuat, poate, în tot complexul ăsta de inferioritate... din care nu puteam încă ieși. Mă ridicai încet, îmi potrivii cravata, așezai scaunul pe care stătusem, exact așa cum îl găsisem la venire, îmi potrivii și mai bine gulerul de la cămașă. Așteptai. Atunci se ridică și Robert.

– Noapte bună, Robert.

– Pleci așa repede?

– Înțelege că aș mai sta, dar...

– Dar... dragul meu...

Vroiam să plec. Asta era. Mă iritasem, toate cuvintele lui se-nfigeau ca pionezele în brațe și-n picioare, chiar în inimă. Și ce mai era de vorbit, ce mai era de povestit... de stabilit? Aproape că nu mai era nimic și în mod categoric, nu, sigur, nu mai avea sens, nu, la nimic bun nu mai ducea... nimic...sigur...

X

Nu era frig. Se amestecau fulgii de zăpadă cu ploaia. Dar ceea ce nu mi plăcea mie era că trebuia să-mi pun galoșii, să-mi protejez pantofii cei noi.

Mă trezisem destul de devreme, aveam în dimineața aceea multe de făcut și-ntâi de toate era vorba să mă tund. Trebuia să stau de vorbă cu cineva, care-mi propusese un aranjament. Vedeam situația mea asigurată, cu ajutorul lui simțeam că se poate aduce o ameliorare.

Trebuia să mă duc să mă tund, fiindcă unde mă duceam, la persoana care mă sprijinea, știam că voi mai fi prezentat câtorva și nu vroiam cu hălăciuga mea din cap să inspir antipatie, forma aceea de reținere, pe care o ai față de un necunoscut, abia trezit din somn, abia înfățișat. Iar seara trecută, la o mare petrecere cu prietenii, dansasem cu toate femeile care veniseră, m-apropiasem mai mult de una, o și cunoșteam mai de mult. Ne sărutasem, lumina era foarte vagă, viorie, și ne promisesem unul altuia să facem în așa fel să ne reîntâlnim, să fim numai noi doi, noi singuri. Se ivea iar prilejul, după câțiva ani, ea se convingea de seriozitatea mea, de drumul lung pe care-l străbătusem căutând apropierea.

A fost și Robert. Mereu posomorât, pe scaunul de lângă masa cu băuturile tot timpul, nu dansase deloc. Își turnase până adormise. Totuși, de câteva ori am stat, am schimbat câte-o vorbă, între două înghițituri, mă lămurise asupra unor fapte pe lângă care trecusem fără a le atinge de fapt. Dar asta era numai din marea mea atenție de-a nu greși, ori poate tocmai din neatenția de care am dat dovadă, cu gândul la lucruri ieșite din sferă. Prietenul meu îmi explica sensul lor:

– N-au sens decât de departe... aceste lucruri. Ai făcut foarte bine că ai dat sau nu importanță... eu sunt cu totul altfel. Știi ceva din viața mea, la o parte ai fost chiar de față... dar nu ești fericit.

– Ba sunt.

– Șira spinării tale nu e complet dreaptă... osificarea ta nu e incontestabilă. Fii atent la deviații!

Nu vroiam să-l contrazic, mi-era sufletul în altă parte. De fapt umblasem și eu uneori în lucruri, măcar în umbra lor, adunasem ceva, erau numai în inimă... pătrunseseră de câtva timp și în conștiință. Așa ar fi ideea cu Elena.

Era acolo, în seara aceea, la petrecere. N-o revăzusem de doi ani, când o întâlnisem la ziua de naștere a unei foste colege de liceu. Era Elena,

și este, cea mai frumoasă femeie pe care am cunoscut-o, din cauza asta-i spun Elena, pe numele frumoasei femei de care ne povestește poetul, pe care eu în literatura modernă o numesc așa. Scriitorul I. C. a descoperit-o înainte, am citit despre ea, dar nu m-am putut stăpâni și am reprodus-o, adică am reprodus ideea de această femeie și numele ei a toate cuprinzător.

Elena era cum am spus, nu numai eu din toată adunarea aveam impresia și nu e de mirare că n-am dansat cu ea decât o dată. N-a fost nimic important, a fost chiar o întâmplare oarecare. Mai degrabă era o datorie din partea mea, decât propriu-zis o dorință. Preferam s-o privesc, dacă m-aș fi apropiat, dacă sânii aceia lungi i-aș fi prins în palmele mele și i-aș fi strâns, dacă gura aceea cu dinții albi aș fi mușcat-o cu a mea, de iepure, aveam certitudinea că oricât de departe aș fi ajuns, Elena ar fi rămas doar fum, o amintire simplă. Și ea nici nu era potrivită mie. Era ceva mai înaltă, mai frumoasă, eu cu ce-aș fi putut sta-n fața ei?...eu, un om oarecare... iar chiar dacă ne-am fi realizat, eu cel neales, tot mereu aș fi simțit greutatea faptei mele, ca un păcat, un fel de hatâr al Proniei... De aceea m-am și gândit imediat la Robert, am vrut să i-o prezint, era una din puținele ființe care ar fi avut darul să-l facă să uite. El de fapt era singurul în stare s-o merite în toată splendoarea ei, în splendoarea lui, în splendorile desfășurate de un cadru ales. Cu toate acestea, Robert nu era un bărbat frumos, prea înalt fiind și umerii largi ca un umăr enorm de haine, cu fața tăiată-n bazalt, prea repede.

Și nu m-am apropiat, nu i-am spus nimic, știam și nu era nevoie să insist, să mă obosesc în mod iluzoriu, tot n-ar fi fost de acord. Mi-am văzut de mine, de ce mă interesa direct, de fata aceea cu care mă sărutam și am mai băut câte-un pahar, m-am întors acasă destul de amețit și m-am întins în pat.

Apoi m-am dus la frizer pe o zloată de mama focului, în ninsoarea amestecată cu ploaie, în lapoviță... Mi se părea că toate treburile își reiau cursul firesc, așa cum nu mai fusese de mare amar de vreme, îmi înfundasem și pălăria pe cap, mergeam și nu ocoleam băltoacele. Când am ajuns la frizer și mi-am scos paltonul, după ce m-am așezat, am început să aștept, fiindcă cel la care mă tundeam de obicei avea să termine cu altul. Difuzorul era deschis și cald era în frizerie, bine, mi-am aprins o țigară, am scos ziarul din buzunar, l-am deschis, m-am toropit așteptând cu răbdare să-mi vină rândul. Scaunul pe care m-așezem n-avea spătar, dar eram lângă perete și mă puteam rezema. Curând după ce începură să mă tundă și pe mine, la radio un program de coruri din opere se anunță. Se cântau cele mai

cunoscute și cele mai frumoase. Frizerița care tunde pe scaunul de alături, după ce termină copilul așezat pe o scândurică pe brațele fotoliului sau scaunului, spuse:

– Ah! Ce frumos e!

Doar cu un minut înainte, frizerul meu exclamase:

– Ah! „Cavaleria rusticană”!

– Bine, dar e „Aida”! E marșul triumfal din „Aida”, nu mă putusem eu stăpâni.

– Nu știu, la astea nu mă pricep!

Frizerița, care se apucase acum și fuma, era destul de grasă, neagră, era desigur țigancă și recunoscuse toate corurile. În emisiunea aceea crainicul de la radio spunea după terminarea corului titlul piesei. La ultimul, frizerița nu spuse nimic, se rezemă de sobă, trase iar, adânc, din țigară și închise ochii.

De la alt scaun se auzi vocea groasă a lui Nea Mihai, despre care știam că este responsabilul unității.

– Eu pe ăsta aș vrea să pun să mi-l cânte când oi mur!

– Da... și eu, zise frizerița.

Deschise ochii și mai zise:

– Nabuco... și să nu fie doliu în casă, să nu fie cu negru, să fie alb, negru e cu scame... lasă peste tot.

Se strânseră oglinzile din pereți, se ridicară-n văzduh, tavanul dispăru și bolta înstelată răsări în plină zi deasupra.

– Da, aș vrea să fie toată casa îmbrăcată-n alb când oi muri...

– Dar depinde la ce etate mori, interveni casierița.

– La orice etate.

Programul de coruri se termină, pe ușă intrară alți doi clienți, frizerul se pregătea să mă termine. Mă gândeam la părerile lui Robert, la sublimările de gânduri ce le-ar fi întrezărit, dac-ar fi fost de față, iar din vânturarea de idei mă scoase altă deschidere de ușă. Un om bătrân și mic de statură, cu mustața îngălbenită de tutun și cu o căciulă lungă, neagră. Era Nea Jean, bărbierul morților. De când ieșise la pensie, mai câștiga un ban în plus, că lui îi vindeau ceilalți toate ponturile cu morții.

– A cam îmbătrânit nea Jean, spusei eu frizerului, care după gafa cu „Aida” se cam pleoștise.

– A îmbătrânit și el, dar mai vine din când în când pe la noi și-i mai vindem ponturile, noi n-avem timp și ne-ajunge bine cu vii!

Râse.

Plătii și plecai. Mă tunsese exact cum m-așteptam, păru-mi dădea un aer de sportiv sau de ziarist, mă bucuram și mă grăbeam s-ajung mai repede acasă, să-mi schimb maioul și cămașa, să pot pleca în oraș, să rezolv atât de serioasele treburi care m-așteptau.

XI

Adevărul e că treburile în care-mi puneam speranțele n-aveau șanse de reușită. Era nevoie de niște hârtii, de aprobări și în primul rând aveam nevoie de un nume, asta era principalul, cu celelalte era mai ușor.

– Cum? Dar n-am nume? am făcut eu, deși înțelegeam despre ce era vorba și n-avea rost să mă supăr.

– Ai, sigur că ai, fiecare din noi are un nume. Dar pentru ceea ce noi avem nevoie, trebuie un nume cunoscut, un nume consacrat.

– Perfect! Atunci făceți-mă dumneavoastră cunoscut, consacrați-mă dumneavoastră! Cine ar putea altcineva? În sport lucrurile cred că stau mai bine, orice club serios are juniorii lui. La unele sporturi echipele nu pot concura în campionat dacă nu au și juniori.

– Noi nu suntem echipă de fotbal și nici de alt sport!

– Nu vorbeam de fotbal...

– Sau...

– Bine, dar de unde vă scoateți seniorii de mâine?

– Din școli, din facultăți...

– Știu. Și eu am făcut o școală și eu am făcut o facultate. E drept, am făcut altă facultate decât vă interesează. Sunt inginer... inginer... Când am fost să dau la o facultate, m-am dus la Politehnică. Pe-atunci nu știam cine sunt, nu știam ce-i cu mine. Acum sunt șansonetist... la un restaurant prost... asta mă amuză mai mult decât ingineria... dar nici asta, mă-nțelegeți...

– Te-nțelegem, dar... Dumneata ceri un post, în care ai nevoie de o calificare, de studii de specialitate, nu-ți convine ceea ce-ți propunem noi.

– Du-te-ntâi la o revistă, publică... fă-ți un nume. Pe urmă te primim noi, spuse celălalt.

– Bine, dar atunci ce nevoie aș avea să mai vin la dumneavoastră? E un cerc vicios. Dumneavoastră sunteți pentru mine un mijloc, nu un scop.

Unul dintre ei se uită la ceas. Le strânseși mâinile și dispărui. După ce am coborât scările, mi-am dat seama că mai aveam ceva de spus și că de fapt asta era esențialul, dar nu mai aveam chef să-i văd.

Aveam chef de Robert, trebuie să-l caut. De obicei, ori de câte ori aveam nevoie de el apărea, ieșea din bârlogul lui taman la ora necesară. Îl căutasem și-acum vreo două ore pe-acasă și prin alte locuri, pe unde obișnuiam să întârziem, ori unde el singur se străduia a fi.

– Unde-i fi tu, Robert?

Așteptai să-mi apară acum, vocii mele spre îndepărtări să răspundă cu o voce de-aproape.

Și-atunci am fi vociferat...poate...

Dar nu, nu apăru, nu dădu nici un semn de-a părea interesat de ceva, de-a fi captat semnalul transmis de mine. Nu era un alter-ego al meu, așa cum am presupus, era altceva sau altcineva, despărțit, complet independent, el exista în afara mea și între noi nu rămânea decât o legătură exterioară.

L-am descoperit totuși până la urmă, din întâmplare, desigur. Bine și-așa... Coborâsem din tramvai la Sfântu Gheorghe și intrasem în piață. Căutam niște mere. De acolo le luam mai ieftin, erau cele mai bune din oraș. Întâi nu l-am recunoscut. Era cu spatele la mine, ținea în degete o balanță oltenească, într-unul din talgere pusese un parmen, în celălalt un crețesc. Dar i-am auzit vocea și vorbea tare, râdea și de glumele lui râdeau și cei vreo doi-trei precupeți care erau mai pe-aproape. Am venit lângă el și i-am dat un pumn în rinichi și m-am pus și eu pe râs.

– Ce faci?

– Piața, răspunse el și râse iar.

Mă luă de braț și abia am putut să mă țin cu dânsu-n pas, cu pașii lui de uriaș, de cogeamite zdrăhon.

– Ai văzut balanța mea? Ieri seară îți vorbeam de atingeri, azi îți vorbesc de balanță.

– Dar n-am chef de lecții.

– Până acum ai fost un băiat silitor... un bărbat silitor. Probabil te-ai emancipat. Asta mă bucură.

– Ești un om bucuros, am zis eu și l-am întrebat apoi, poate fiindcă n-aveam altceva de întrebat:

– Cum ți-a plăcut aseară?

– Ce mă mai întrebi? Știi doar... a fost o prostie...

– Ca de obicei...

– Ca de obicei, da...

Începusem să mă amuz.

– Repeți ce spun eu, vezi?

Robert nu răspunse.

– Vrei să luăm troleibuzul? întrebă el fără nici un rost.

– Dar unde să mergem? N-am chef de mers nicăieri.

– Mergem la mine. Vreau să-ți citesc niște poezii.

– Nu.

– Atunci am să ți le trimit prin poștă. Tot ai să le citești.

– Bine, trimite-le prin poștă.

– Uff! spuse Robert, ești câine nu om! Sau măcar lasă-mă să-ți vorbesc de balanță. Am și scris o poezie cu titlul ei. Când m-ai întâlnit tocmai terminasem să le-o recit negustorilor-grădinari. Știi că le-a plăcut? Nu vrei să ți-o recit și ție?

– Nu.

– Atunci, ce dracu vrei?

– Scuză-mă, Robert, dar când mă vezi în ce hal sunt, tu mă iei cu lucruri d-astea, care n-au rost. Știică am și eu cheștiile mele...

– Dar tu, tocmai tu, mă sfătui ai să m-apuc... Altfel nu m-aș fi apucat... n-aș fi scris nici un rând... până acum. Nu-ți aduci aminte de discuția noastră despre odele amicale?

– Nu-mi adus aminte de nimic!

– Cum? Dar ce-i cu tine?

– Balanța...

– Da. A început și la tine să scârțâie, domnule inginer!

– Dar sunt șansonetist!

– Ești un rahat. Arată-mi diploma de șansonetist!

Nu m-am putut stăpâni, i-am dat o palmă și-am fugit. Nu i-am dat tare, dar era o palmă, îl jignisem, nu cred că mi-ar fi răspuns, dar nu mai puteam suporta, țintise prea exact și fără să știe, bietul Robert!

XII

În seara aceea m-am dus la teatru, uitasem însă că e luni și a trebuit să merg în altă parte.

Și-atunci m-am dus pe la restaurant, ia să trec pe-acolo, mi-am zis. După ce mă certasem cu șeful orchestrei, și după ce mă hotărâsem să nu mai trec, era prima oară când aveam curajul să-mi calc pe inimă și să revin.

Mesele erau pline, patru bărbați și două femei făcură cerc în jurul meu.

– De ce n-ați mai cântat? întrebă una cu ochii albaștri și rochia roz.

– Vă place... nu?

Îmi făcui loc, zâmbii, mă urcai pe scenă și luai microfonul. Îl apropiiai de gură și-am spus:

– Ce zici, maestre, cânt și eu cu tine astă-seară?

– Nu cânti, răspunse maestrul încet.

– Ba cânt, am zis eu tot în microfon.

Din sală se auzeau fluierăturile. Alții aplaudau. La un semn al maestrului, acordeonistul, țambalagiul și pianistul se ridicară în picioare, coborâră de pe scenă unul după altul. Maestrul îmi dădu vioara, se așeză pe-un scaun și se uită la mine fix. Eu nu știam să cânt la vioară, nici la chitară, nici la alt instrument. Am rămas totuși cu vioara în mână și iar am vorbit la microfon:

- Eu vreau să ne-mpăcăm. Da... eu, vreau. El de ce nu vrea? și arătai spre maestrul.

- Să vrea și el, să vrea și el! țipa din ce în ce mai tare lumea.

Dacă văzui și văzui, n-am mai putut răbda și-am început să cânt singur, fără acompaniament. Atunci maestrul nu se mai putu stăpâni, se ridică, veni lângă mine, îmi luă vioara și cu mângâieri suave ale arcușului urmă aceeași melodie, mă ajută s-o iau de la început și terminarăm într-un vacarm general, unic.

– Ce mai vrei? spuse.

– Hai să mai cântăm!

– Dar nu mai cânt...

– Hai să ne împăcăm!

– Și îmi dai alea două sute de lei?

– Îți dau o sută.

– Cât?

– O sută.

– Nu. Două.

– Atunci nu mai cânt.

Am coborât de pe scenă, m-am dus la una din mesele unde eram solicitat mai cu insistență, veni chelnerul și cerui un coniac. Pereții vopsiți roz, cu linii maro și verzi, pereții pe care-i tapetasem cu vocea mea de tenor, puțin tremurată... Ce mați erau... Veneau din toate părțile cuvinte, eu trebuia să le știu descifra, să-mi potrivesc răspunsurile, în așa fel încât

atmosfera agreabilă deja formată să nu se întoarcă. O femeie din stânga mă apucă deodată de mână:

– Ce mai știi de Gina?

Era vorba de colega mea și ea cântase înainte aici, și numai venise încă dinaintea mea, renunțase. Era soția unui explorator, și din scrisorile lui adesea făceam cântece, pe muzica mea și pe versurile lui Robert.

S-a-ntâmpnat de câteva ori. Prima dată a fost o hârtie scrisă mărunț, cu rânduri neegale. Gina înainte de-a pleca îmi dăruise două din scrisorile exploratorului:

– Ca să nu mă uiți.

– Dar mai bine scrie-mi tu două scrisori.

– Nu. Mai bine păstrează-le tu pe-astea. De ce nu vrei să le păstrezi?

Le luasem și într-o împrejurare, când mi-adusesem aminte de ea și-i vorbisem lui Robert, el mă rugase să i le împrumut.

Acum le pusese pe versuri și chiar a doua zi, atunci, prima dată, m-am trezit în zori și am scris muzica, imediat, instantaneu. E ciudat că din atâta lipsă de chin a ieșit un lucru atât de de invidiat.

– Ce mai știi de Gina? întrebă iar femeia din stânga.

– A intrat telegrafistă. E telegrafistă acum.

– Bărbatu-său parcă era explorator.

– Da. A murit acum două săptămâni.

– Și de ce-a plecat de-aici?

– N-a mai putut suporta. Toate cântecele ei le cânta gândindu-se numai la el. Acum nu se mai poate gândi. S-a făcut telegrafistă, gândește pentru alții, fără să vrea acum feliicită, condolează, declară... anunță. N-a mai putut suporta. Înțelegi? Era extrem de sentimentală.

– Știu, se vedea, vorbi un om gras, în haine gri și cu cravată maro.

– Eu veneam aici mai mult pentru ea, mărturisi celălalt bărbat de la masă, care era aproape spân și foarte murdar.

– Dar acum de ce mai vii? întrebă femeia.

– Pentru tine viu.

– Dar de ce tocmai aici? vorbi iar omul cel gras.

– Ea știe.

– Da, știu, spuse femeia.

– Atunci hai să mergem, spuse omul cel gras.

Se ridicară și-mi întinseră mâna: întâi femeia, pe urmă spânul și la urmă de tot, celălalt. Rămas singur, am scosdin buzunar partitura, altă

scrisoare versificată și pusă pe muzică. Fredonam și ardeam de dorința de-a mă urca iarăși pe scenă, situația însă era iremediabilă.

Dar mă gândeam și la Robert. Pe unde-o fi? Ce-o fi crezut după tot ce s-a-ntâmplat? O fi furios, ce-o fi cu el?

Atunci m-am repezit iar pe scenă, am scos din buzunar ultimele două sute de lei, i le-am dat maestrului, căruia nu-i venea să creadă și-și ștergea fața transpirată, că abia terminase o repriză, am luat microfonul și am recitat. Știam multe poezii pe dinafară, dar m-am oprit la patru: „Într-o noapte cu lună” de Li-Tai-pe, „Venus” de Robert, „Alinare-n lacrimi” de Goethe și „Chef” tot de Li-Tei-pe.

*Turnați vântos! sfârșeam eu
Tot vinul de nu l-om potopi
Să știți că însuși Timpul
De sete va pieri...*

E greu de descris hărmălaia care se făcu în restaurant, după ce am rostit și ultimul vers.

Mă luară pe sus, mă aruncară de mai multe ori în aer și-mi turnară cu sila o sticlă întregă de vin pe gât.

Am căzut ca mort și când m-am trezit, pe ziuă, nici nu mă puteam ridica. Scările pe care eram, luminile venind din colțuri, nimic nu recunoșteam. Îmi vâjâia capul, picioarele mi-erău ca îmbrăcate-ntr-o armură și se făcea frig. Nu știu cum m-am ridicat, mă țineam bine de garduri și ziduri, dar am ajuns acasă, nu ședeam departe, m-am trântit pe pat și după ce m-am mai zbatut o vreme, somnul veni, mă strânse bine la sânul lui și ore-ntregi mă purtă departe. La prăbușire am deschis ochii. Cerul albastru intra pe geam, îmi răscolea așternutul, mă trăgea și mă ridicaparcă spre el.

Dar aveam impresia că sunt bolnav.

Și uite...Robert era la căpătâiul patului. Aștepta. Nu mă putui stăpâni, mă repezii la el și-l îmbrățișai.

– Nu te-ai supărat?

– Nu.

Mă ajută să mă-mbrac, ieșirăm în curte, ieșirăm pe stradă, în timp ce soarele zise:

– Nu mai discutați ce-a fost și de ce-a fost. Important e că aveți nevoie unul de altul și n-are rost să nu vă uitați unul în ochii altuia, să vă studiați ghetetele.

XIII

Am propus să mergem la teatru. Că tot doream asta de ieri.

– Să mergem, a fost răspunsul lui.

Cu toată siguranța afișată nu puteam totuși avea încredere.

– De ce vrei să mergem la teatru? am insistat eu.

– Mă agasezi.

– Bine.

A rămas ca pe seară să ne-ntâlnim să mergem. Sosise înaintea mea, nervos, cu mâinile-n buzunare și gulerul paltonului ridicat...

S-a bucurat să mă vadă, m-a luat de braț și am luat-o invers, fără a ne vorbi și ne-ntrebam în sinea noastră dac-om găsi bilete sau nu. Am găsit, am intrat, ne-am așezat nu pe locurile noastre și am început să privim cortina.

Până să se ridice așteptăm, se ridică, ne oprim respirația, suntem care. Îi purtăm pe toți, scena și sala, nu știm unde îi ducem, până îi dăm jos pe toți, îi întreb, îl las în drum și plec mai departe. Unde mă duc, unde mă mai opresc, unde stau, ar fi prea mult de spus. Dar când mă opresc sunt ca înainte de ridicarea cortinei, pe același scaun, știu cine sunt, cine-i lângă mine, cine-i pe scenă și cine-i în sală, piesa mă plictisește, ah! mă plictisește! abia aștept să se sfârșească.

După ce se termină primul act eu și Robert ne făcurăm loc, apoi ajunși în foaier, în fața oglinzii mari, care acoperea tot peretele, ne uitarăm adânc și căutarăm să citim în imaginea fiecăruia partea. Dar majoritatea era alb, atât de alb, încât ni se părea că nu se poate ca eu și Robert, cei doi bărbați atât de deosebiți de restul lumii din foaier, să ne și confundăm. Chiar mi-era puțin silă și mila mă-ncerca, într-o bucată de suflet stânjenită de celelalte bucăți, oricum era o stare de spirit atât de grea, încât simțeam că mă cufund și nu m-aș fi putut opri până departe, aproape de sticlă.

– Piesa asta e proastă, spuse Robert, sau e prost jucată. N-am mai fost de mult la teatru și nu cred c-am să revin curând. Acum dacă tot am intrat, să stăm până la sfârșit.

Lustrele, care transformaseră foaietul într-o cutie de cristal, săreau pe noi și ca un roi de gândaci negri de bucătărie fugeau să se-ascundă, în roiul acela de oameni, dintre care unii veniseră îmbrăcați cu ce-aveau mai bun, iar alții cum dă Dumnezeu, iar noi eram singuri în vălmășagul acela și n-aveam ce face cu noi. Ni-era dor. Începu actul doi, actul în care amândoi hotărâsem să ne concentrăm atenția să putem trăi ca aievea jocul umbrei, jocul albelor, jocul joc.

Piesa însă acum devenise bună, cert. Vedeam și la Robert că-mi împărtășește judecata, fața-i era congestionată, mâinile lui crispate mototoleau foiața-program și când ieșiram iar în foaiet, în ultima pauză, nu ne-am mai spus nimic. Fumam amândoi, ne uitam la fotografiile atârinate, la exponatele din vitrină, nimic nu ne mai interesa, dar am terminat cât mai repede țigările, ne-am repezit iar la scaune, chiar ne-am înfundat în ele și așteptam mai neliniștiți ca niciodată ridicarea cortinei. La sfârșit eu am fugit la garderobă, nici n-am mai stat să aplaud, numărul de la garderobă era la mine și Robert era mai greoi, aveam hainele pe același umăr.

Ajunsesem la garderobă, când am simțit că m-apucă cineva de braț.

El mă apucase de braț, cumajunsese așa repede.

- Lasă-i întâi pe ceilalți, noi să rămânem la urmă. N-are nici un rost să te-nghesui. De ce să te-nghesui?
- Dar suntem în față!
- Ce importanță mai are?

Mi-am adus aminte cum altă dată venisem la același teatru cu alt prieten și cu o fată foarte frumoasă, îmbrăcată-n rochie albastră, subțire și cu părul ridicat într-un coc. Toți bărbații își lăsaseră atunci privirile pe rochia și părul ei. Și atunci, prietenul meu de-atunci se repezise să luăm cât mai repede hainele și să nu mai stăm. Eu îl apucasem de braț și aceleași vorbe pe care mi le servea acum Robert i le șoptisem, dar în așa fel încât și fata frumoasă dintre noi, în rochie albastră, să le poată auzi.

– Eu aș fi vrut să văd *Cyrano de Bergerac*, spuse Robert. Păcat că nu se joacă la nici un teatru. Aș fi fot curios dacă regizorul ar fi ales un actor cu nas mare, sau dacă unui actor cu nas obișnuit i-ar fi lipit un nas de carton. Asta pentru că Cyrano ar trebui să aibă un nas obișnuit. Dușmanii l-ar persifla pentru o urâciune imaginară, ar deveni caraghioși, direct caraghioși; la Cyrano nu nasul e prea mare... Spiritul...

Nu prea-l înțelegeam, sau în orice caz nu-mi era mintea la astfel de lucruri. Pe neașteptate gândul se sfâșiase, plutea în sute de fășii cu vântul

care-l ducea, răsfirându-l și foarte greu mi-era să-l iau de la început fâșie cu fâșie, să-l pot coase la loc.

Afară ninge și Robert mă-ntreba dacă n-ar fi bine... dar n-are rost să spun ce m-a-ntrebat. I-am întins mâna... doamne, ce mai ninge... și am luat primul autobuz.

Am uitat să scot bilet, abia peste câteva stații mi-adusei aminte, am scos banii și am luat două bilete. Nu știam ce să fac. Aveam două bilete și eram singur. Dar după două stații se urcă în autobuz o fată care ședea pe strada mea. Nu-i fusesem încă prezentat. Se mutase de curând, era frumoasă, cu ochii albaștri, cu părul blond, cu un aer de servitoare obraznică, îmbrăcată toată-n albastru, cu piciorul subțire și lung, legată peste cap cu un fular albastru. I-am spus:

– Am luat din greșeală două bilete, ia-l dumneata pe celălalt.

– Să ți-l plătesc?

– Nu.

Scoase totuși cinci zeci de bani și vrând-nevrând mi-i strecură în buzunar. Spuse cum o cheamă și că-i studentă la medicină, dar că incidentul cu biletul o amuzase.

– Nu-mi faci și mie o autopsie? am îndrăznit eu după câteva minute, după ce m-am tot gândit dacă pot sau nu s-o întreb.

– Ba, da, spuse ea, dar nu-i corect „autopsie”, ci „necropsie”.

– Fie... am murmurat eu.

– Când? a insistat ea.

– Să mă mai gândesc...

– Păi una zici și...

– În două zile îți dau răspunsul.

Stația noastră veni curând.

Și-am coborârat...

XIV

Când am ajuns în dreptul casei ei, m-a-ntrebat:

– Nu vrei să mă săruți?

– Ba da, ram răspuns eu râzînd. Dar să știi că atunci te iau cu mine!

Îi strânsei bine talia, o strânsei și mai tare, aproape o luai în brațe, dar nu mai era atât de ușoară cum mi se părea la-nceput.

– Întâi hai să bem ceva!

– Să bem? mă mirai eu. Dar nu beau. Nu beau din principiu.

– Și din mai ce?

– Tot din principiu. La poftă...

Băurăm totuși și atunci, în fața unui pahar de coniac, fata-mi mărturisi:

– Îmi place de tine că ești un adevărat bărbat!

– Nu crezi că-i prematur să spui asta? m-am fadosit eu.

– Mă iubești? făcu ea.

– Da, n-avui eu ce să răspund și sorbii adânc din păhărelul în care licoarea portocoliu-închis se ducea văzând cu ochii.

– Atunci să mergem.

Băui și ultimele picături, când trecurăm pe lângă bar, mai sorbii în grabă unul și o întrebai:

– Cum se face că ești atât de inteligentă? De mult îmi doresc o femeie inteligentă.

– Nu știu.

– De ce nu știi?

– Fiindcă ești așa de drăguț și spui lucrurilor pe nume.

Ajunserăm și deși m-așteptam să se dezbrace imediat, văd cum se-așează pe pat turcește și-și aprinde o țigară.

– De ce nu te dezbraci?

Apoi am stins lumina.

– Fiindcă mi-e rușine.

– Fată inteligentă și să-i fie rușine?

– N-am chef să mă dezbrac, sărută-mă întâi.

Atunci am aprins lumina și am dat și drumul la radio. Pe urmă am sărutat-o, am stins lumina și am întrebat-o cât e ceasul. Se făcuse târziu, o sărutam mereu, mâinile mele îi căutau șoldurile, gura mea îi căuta sânii și până târziu când goi ne despărțirăm sfârșiți, nu puturăm să ne spunem vreo vorbă.

Abia atunci când își trase combinezonul, când ochii mei își recăpătară liniștea, o întrebai:

– Și nu ți se pare că viața e altceva decât ceea ce facem noi acum?

– Nu, nu mi se pare.

– După părerea mea, viața e mai dură și lucrurile astea n-au rost. N-are nici un rost să fim animale.

– Dacă părinții noștri n-ar fi fost animale noi n-am mai exista, zise ea.

– Bine, dar eu nu simt nevoia să am copii. Dacă-ș avea copii, a fi probabil mult mai proști decât mine. La ce să-i am?

– Să ai o bucurie la bătrânețe.

Când a mai auzit și asta m-am enervat de-a binelea. Dar gura ei ușor întredeschisă, conturul plin care-l puteam privi cu tot întunericul, toate astea mă prinseră, mă târără până când sării de la locul meu, îi smulsei combinezonul, întunericul îmi făcu loc. Era atât de cald... trupurile înmănușate, rupte... cu sudoarea prelinsă, trupul ei cu mirosul verde, de plantă. Să strig, geamurile... atent la geamuri... pe tavanul alb. Deasupra noastră se risipea, odată cu sufletul nostru, un fluviu.

De ce spun vorbe atât de mari, de ce caut să prezint întâmplarea asta ca un fapt ilustru? E poate condescendența sau cavalerismul meu înnăscut care-mi înmoaie inima pietrificată de altădată sau cine știe cum și ce și de ce...

Ne ridicarăm. Era foarte târziu. Ne-mbrățișarăm tăcuți, ca doi licheni. Aveam buzele ușor desfăcute, sărutul sărea, se lăsa pe obraz, pe umeri.

Afară în aerul de cristal, pe zăpada în care ne-ntipăream tălpile rupeam crengi uscate, le-azvârleam în foc și le-auzeam troznind.

– Ce-o fi cu noi? se miră ea.

– Noi suntem și apa și rechinul în același timp.

– Bine. Dar mă iubești?

– Nu.

– Pân-acum ziceai că da.

– Astă-seară nu te mai iubesc, sunt obosit. Poate mâine seară...

– Nu m-ai înțeles.

– Te-am înțeles, dar e același lucru. Tu trebuie să-nțelegi.

– N-am ce.

– Păcat.

– Să ne certăm.

– Da.

– Pe cât timp?

– Pe totdeauna. Tu nu ești altceva decât un animal.

– Dar sunt inteligentă.

– Știu, dar...

– Dar tu nu ești animal?

– Ba da, dar nu pot iubi tot un animal.

– Îți trebuie un om...

– Aiurea... Îmi trebuie o idee, omul e un animal. Totuși ideile sunt în oameni. Pot iubi oamenii pentru ideile lor.

– Dar pentru ideile mele...

– Nu le cunosc și nu mă interesează să le cunosc, de-acum încolo...

Caut altceva!

– Ce?

– Nu știu.

– Tu mereu cați altceva!

– Da.

Nu-mi mai dădu bună seara. Se smulse de lângă mine, o dată se mai uită înapoi, urcă apoi scările, deschise repede ușa, o trânti după ea și mă lăsă rezemat de poartă fumând și gesticulând, explicându-mi mie însumi ceva care era imposibil de explicat.

XV

Ultima seară, n-a fost ultima lui seară, dar a fost cea din urmă oară când mi-a fost dat să pot sta în apropierea lui. Era cald acum, se făcuse vară, peste toate lucrurile de iarnă se ridicase soarele, înalt și gol, cu obraji galbeni. Abia mă-ntorsesem de la ștrand, eram încă nădușit, apa-mi curgea după mine. După ce mă-ntorsesem acasă și mâncasem, după ce vreo oră dormisem ca să pot fi seara-n largul meu, dădusem un telefon. Nimeni nu-mi răspunsese. Ce puteam face? Să mă duc să mă plimb prin oraș, tălpile m-ar fi usturat iar și trotuarele nu s-ar fi desmorțit după arșița de peste zi. N-ar fi avut încă timp. Atunci m-am dus pe la Robert. Nu mi-era dor de el, abia îl văzusem cu o zi în urmă, între timp, după iarna aceea neobișnuită, Robert nu mi se mai părea atât de neasemuit. Mi se părea că pot avea un sens și în lipsa lui, ba chiar că puteam avea un sens în plus în lipsa lui. Iată de ce în seara aceea, fără prea mare tragere de inimă, am așteptat troleibuzul, l-am luat, am coborât, am străbătut drumul plin de copaci cu ramuri paralele și am sunat la ușa unde nu era decât o singură sonerie. Noaptea-i de linoleum acum, în timp ce scriu. A intrat pisica, ochii ei mă sfredelesc, apoi îmi miroase geanta uitată pe un scaun, intră-n bibliotecă și toarce. Nu poate dormi, iese, dar nu mai pot fi atent la ea.

Deci în seara aceea, pe la opt, am sunat, soneria a pârâit, a gemut și nici după cinci minute n-a apărut cineva. Robert era acasă, eram sigur. Deși n-aveam nici un motiv să fiu, aș fi putut jura, paria, nu se putea să fie altfel.

Într-adevăr, după încă vreo cinci minute, la geamul de sus îl văzui pe Robert, cu părul căzut vraște, cu o țigară fumegându-i sub mustața ce abia și-o lăsase. Pe urmă intrai, urcai în camera aceea cu tavanul jos, unde de-atâtea ori până atunci putusem sta de vorbă cu el și mă așezai pe unul din cele trei taburete.

– Te așteptam.

– Nu cred că era necesar, mă găsii eu obligat să răspund.

– Totuși... Dacă te-am așteptat...

– Bine.

Robert se uita la mine puțin distrat, parcă nu eram acolo, parcă-l deranjasem. Începui să mă simt în plus, nu știu cum să mă simt, în așa fel încât îmi venea să plec, dar asta foarte repede, imediat. Mult timp după cele ce s-au întâmplat apoi, mi-a fost rușine de mine, mi s-a părut că n-aveam dreptul să pot simți ceea ce simțeam, că nu era logic și că deci într-un fel sau altul eram altundeva.

– De ce-ai venit?

I-am povestit atunci de telefonul pe care l-am dat și de faptul că era normal ca astfel stând lucrurile să mi se pară necesar să încerc și să-i fac o vizită.

– Bine, dar te-așteptam, se bucură el. De ce-ai venit?

– Nu ți-am spus?

– Dar e o plăcere extraordinară pentru mine...

– Știu.

– De aceea te și așteptam. Chiar mi-era frică să nu te răzgândești.

– N-aveam de ce să mă răzgândesc. Nici nu m-am gândit înainte.

– Tocmai.

Pe urmă Robert a scos sticla cu rom și ne-am umplut două pahare mari.

– Să stăm de vorbă, am încercat eu.

– Nu.

– Bine, atunci...

Nu știam că e ultima dată, dacă m-aș fi gândit la asta de la început aș fi fost altfel. Sunt convins de asta.

Se lăsase seara, Robert a aprins lumina. Era de-abia amurgul, dar întunericul venea cu pași grăbiți și noi n-aveam pur și simplu ce să ne mai spunem.

– Ce e moartea? a întrebat el.

– E ultima seară, am răspuns eu.

- E mai mult decât atât.
- Nu. Moartea nu e nimic.
- Dar moartea nu e un sistem. Și nimicul e un sistem!
- Fie cum vrei tu. Mi-e indiferent.
- De ce să-ți fie indiferent? Asta e într-unul fel sau altul o crimă.
- O crimă?
- Da, o crimă. De ce te miri?
- Mă mir.
- Eu cred că n-am să mor niciodată, spuse Robert.
- Ba ai să mori!
- Nu, niciodată.
- Aș vrea să nu mori, aș ține mult la asta, dar înțelege că e imposibil și dacă e imposibil n-ai cum să crezi. Nu vezi că-i absurd? E absurd!
- Știu că e absurd. Poate tocmai de asta cred.
- Eu în locul tău n-aș crede.
- N-ai cum să te pui în locul meu. Sunt cu totul altceva decât tine.

Chiar dacă vorbele noastre sunt uneori aceleași, chiar dacă uneori ți se pare că eu nu sunt altceva decât altă formă a ta, chiar dacă...

- Bine.
- Ce bine? Mereu „bine”! Bine, bine, bine...
- Bine.

Pe urmă ne-am dus la cinema. Eram la o grădină și era cald. Noaptea înainta.

– Cum de-i deschis până atât de târziu cinematograful? mă întrebă el când ieșirăm.

Dar n-am răspuns. I-am dat mâna, l-am lăsat singur în noaptea aceea plină, când în jurul cinematografului toate grădinile își revărsau parfumurile, de regina nopții în special, și am luat-o de unul singur spre centru. Habar n-am ce voiam. Habar n-am. Niciodată n-am știut, poate niciodată nu voi ști, poate că n-are nici un rost să-mi fac probleme dintr-un lucru atât de simplu. Oricum, în noaptea aceea, m-am întors foarte târziu, aproape de dimineață. Cred chiar că apăruseră zorile, în orice caz cerul era altfel decât atunci când mă despărțisem de Robert. Era parcă zimțat, negurile erau tivite cu alb și roșu, mirosea a altceva, nu știu precis, n-are rost să încep să mint, să spun că știu precis a ce mirosea. În orice caz era ceva și era ceva atât de înalt, mi-era frică să încerc a desluși, ceva care se termina în stele, care dispăreau unele după altele, se scufundau tot mai

departe. Așa am ajuns acasă și m-am întins, rămânând încă treaz și luptându-mă ore-n șir să n-adorm.

XVI

Vestea morții lui Robert mi-ajunse prea târziu. Nu mai puteam acum, după ce trecuse aproape o lună de la înmormântare, să încerc, să fac în vreun fel și să-mi iau rămas bun. Simțeam că lucrul acesta e neapărat necesar, că fără să-mi iau rămas bun aș fi purtat mereu în mine o vină, aș fi fost suspendat, supus remușcărilor de tot felul. De fapt hotărâsem din acea ultimă seară să nu-l mai văd, de la despărțirea din fața cinematografului, să nu-l mai recunosc nici dacă l-aș întâlni. Poate că și hotărârea mea avea un rol în toată povestea, ar fi putut bănui, m-ar fi privit cu imputare și el se simțea mai atras de mine decât eu de el în ultima vreme, poate într-adevăr avusese nevoie de mine. M-am gândit totuși întâi să continui să-l uit, așa cum și începusem, să fiu coincident cu mine însumi. După câteva zile mi-a fost însă rușine de un asemenea gând, viața mi se dădea peste cap, dar aveam o datorie bine stabilită de la care nu mă mai puteam da înapoi.

Trăisem într-un refugiu, mi-era comod, dar nu mai puteam minți. Nu mă mai credeam. Mă pândeau aceleași pericole, aveam aceleași șanse să nu mai exist, eram în aceeași situație în care fusese prietenul meu. Existam. Deocamdată scăpasem, dar Robert nu era decât cu puțin mai în vârstă, la fel de sănătos.

Am bătut la ușa la care sunasem acum o lună și mi-a deschis o femeie bătrână. Purta un șorț murdar, avea o față rotundă și mare, zbârcită. M-a întrebat cine sunt.

– Cum s-a-ntâmplat? am început eu.

– Dar cine sunteți dumneavoastră?

– Un prieten.

– Dar ce să se fi întâmplat?

– Cum cu cine? Cu prietenul meu.

Bătrâna s-a dat câțiva pași înapoi, a vurt să închidă ușa, să plece, dar eu mă repeziseam, ținusem tare de clanță și-o-ntrebasem iar:

– Ce s-a-ntâmplat cu Robert?

– Care Robert?

– Robert, prietenul meu. A locuit aici și-acum o lună a murit.

– Nu știu.

- Bine.
- Altceva mai doriți?
- Cum? Nu l-ați cunoscut?
- Ba da.

Am intrat, am urcat scările și bătrâna m-a poftit pe scaun, în salonul mobilat cu lucruri mai degrabă risipite, cu lampa greoaie, de sticlă roșie.

- Sunteți chiar prietenul lui?

Era chiar ridicol să-ncerc să-i mai explic. Ar fi fost din partea mea ceva de care altădată mi-ar fi putut pare rău. Din cauza asta n-am răspuns, cum era să-i răspund?

Mi-am luat pălăria, care o lăsasem pe masă, m-am ridicat și fără să mă mai uit la ea, am deschis geamul.

Era pe la prânz, soarele se bălăbănea și în jurul casei, pe stradă nu era la ora aceea nimeni. Nu știam exact care e camera lui Robert. Din marele salon puteai intra în vreo șapte sau opt camere. Salonul era foarte lung și toate ușile erau simple, albe.

M-am întors de la geam și într-un perete, agățată de-un cui, văzui o tingire de metal, cu o gaură-n coadă, de care atârna în cuiul grosolan, mare. Ceea ce mi-a atras atenția era un R mare, scobit, care-i acoperea tot fundul. O am desprins-o din perete, m-am tras repede lângă geam, dar nimic deosebit n-am putut să mai descopăr.

- E de alamă? întrebai.
- Da, răspunse bătrâna.

Tingirea era prea mare ca s-o pot pune în buzunar și nici nu puteam umbla așa cu ea pe stradă.

- N-aveți un ziar?
- Vreți să luați tingirea? făcu bătrâna.
- Nu. Dar vreau s-o învelesc.
- Pot să vi-o dăruiesc.
- Mulțumesc. Era a lui Robert?

- Da.
- Dumneavoastră l-ați omorât pe Robert?
- Da.
- De ce?

– Era un chiriaș teribil de nesuferit. Fiica mea era îndrăgostită de el. Știam că noaptea, câteodată, intra în camera lui.

- E frumoasă fiica dumneavoastră?
- Nu, dar e inteligentă.

- Cât de inteligentă?
- Foarte inteligentă.
- Ați omorât-o și pe ea?
- Bineînțeles.
- Atunci cum de nu v-au arestat?
- Sunt nebună.
- Și de ce nu v-au internat într-un ospiciu?
- Când i-am ucis pe Robert și pe fiica mea evadasem pentru prima oară, acum am evadat a doua oară.
- De unde cunoșteți care sunt relațiile între Robert și fiica dumneavoastră?
- De la o vecină.
- Și era adevărat?
- Nu.
- Când i-ați ucis știați că nu-i adevărat?
- Da.
- Atunci de ce i-ați ucis?
- Din motive tehnice.

Îmi venea parcă să râd, zău că-mi venea să râd. Luai totuși tingirea, o prinsei cu amândouă mâinile și o trântii în capul bătrânei. Femeia se prăbuși...

Luai de pe masă cartea de telefon, formai numărul pe care-l găsii, o voce-mi răspunse, în două cuvinte am spus tot ce aveam de spus. Pe urmă am luat tingirea, am înfășurat-o într-o față de masă, am coborât scările și am ieșit în curte.

Mă durea capul și nu puteam respira ca lumea. Parcă mi-era greu să umblu. Nu știam unde trebuie să mă duc, ce trebuia să fac. Am scos atunci tingirea din șervet, am luat-o cu amândouă mâinile, am învârtit-o în jurul capului și am aruncat-o.

Tingirea se ridică, începu să plutească, să vibreze în același timp, se ridică dincolo de casa din fața mea și nu știu unde să prăbuși. Am început s-alerg într-un picior, până la colțul străzii și m-am oprit, după care am băgat de seamă că eram extraordinar de obosit și m-am rezemat de un gard, mi-am tras suflarea, mi-am scos pălăria și-am aruncat-o într-o curte. Pe urmă cred că m-am prăbușit, probabil eram într-un fel sau altul bolnav, că nu m-am trezit decât târziu.

XVII

Deasupra mea ședea aplecată o fată, cu ochii adânci, alungiți, cu păru-mi mângâia fața și când am deschis ochii îmi surâse, cu dinții ei albi, de mărgean. Se așeză lângă mine.

- De ce ai venit? am întrebat eu.
- Fiindcă mi s-a telegrafiat.
- Cine ți-a telegrafiat?
- Nu știu.
- Și cum te chiamă?
- Nu mă mai recunoști?
- Nu.
- Nici eu nu te mai recunosc.
- Atunci e o greșală.
- Da.
- E foarte romantică situația în care ne găsim.
- Da.
- Cât de romantică?
- Roz de romantică.

Sării din pat, mă ridicai în picioare, o luai de mijloc și repede, ca să nu uit, ca nu cumva timpul să treacă și vorbele mele să aibă timpul de-a se duce, am spus:

- Hai să ne logodim.
- Așa repede?
- Da.
- Nici nu știu cine ești.
- Atunci de ce m-ai luat și m-ai îngrijit?
- Mi se făcuse milă de tine. Când am ieșit din casă și te-am găsit prăbușit în fața porții, am crezut întâi că ești altcineva, pe urmă am știut că nu ești decât tu. Nu mai era nimeni în apropiere. A trebuit atunci eu singură să te târăsc până înăuntru, să te pun în pat, și să-ți dau doctorii.
- Cât timp am stat așa, fără să mă trezesc?
- O săptămână.
- Atunci înseamnă că nu ți s-a telegrafiat.
- Ba da. Ieșisem din casă fiindcă mi se telegrafiasse.
- Cine-ți telegrafiasse?
- Nu știu.
- Ce scria în telegramă?

– Nu știu.
– Cum nu știi?
– Era într-o limbă străină, într-o limbă pe care n-o cunosc.
– Poate a fost o greșală.
– Da. A fost o greșală. Tocmai mă duceam la poștă să le spun că e o greșală.

– Și nu te-ai mai dus?
– N-am mai putut.
– Dar cui îi era adresată telegrama?
– Mie mi-era adresată.
– Atunci nu putea fi vreo greșală.
– Nici nu știu ce să mai cred.
– Bine. Dar ne logodim?
– Poate că da.
– Atunci să fixăm data.
– Tu n-ai nimic de făcut înainte de asta?
– Ba da, trebuie să-mi iau rămas bun de la Robert, prietenul meu care a murit.

– De când ești tu bolnav poate l-o fi și înmormântat.
– Da. Trebuie totuși să-mi iau rămas bun. Nu știu cum să fac asta, dar trebuie. Nu vrei să m-ajuti și tu?

– Ba da. Aș dori... mi-e frică numai să nu te încurc.
– N-ai să mă încurci. Uite, mâine dimineață plecăm și găsim ce-avem de făcut. Până atunci trebuie să ne obișnuim unul cu altul.

– Eu m-am și obișnuit.

Dar mie mi-era mult mai greu. În decursul acelei săptămâni ea avusese tot timpul să mă privească, să-și închipuie de mine cine știe ce, în orice caz mă avusese tot timpul în față. Dar eu? De-abia mă trezisem, abia acum o vedeam prima dată și mi se părea extrem de ridicol să fiu alături de ea, fiindcă desigur nu meritam și fiindcă era mai normal așa.

Rămăsese o singură soluție, ultima soluție. Începui să mă plimb prin cameră și pașii mi se făceau din ce în ce mai deși. Când mă oprii, ochii mi se pironiră între ai ei. Aș fi dorit mult să-i pot scoate, să-i desprind, să-i pot pune la loc, dar lucrurile nu erau atât de simple cum puteau părea la prima vedere.

– Cum a murit Robert? întrebă ea.
– Vreau să scriu o carte despre el, zâmbii eu, și despre mine.
– Și despre tine?

– Nu, mai mult despre Robert. Dar de unde știi cum îl chema?

– Ai să afli la timpul potrivit. Dar aș vrea să nu mă părăsești niciodată, insistă ea.

– Dacă nu mă părăsești tu, înseamnă că vom fi toată viața împreună.

– Toată viața?

– Da. Ți se pare prea mult?

– Nu. Dar e totuși o sumă, o sumă considerabilă. E de fapt singura sumă.

– E drept.

– Știu, dar mă gândesc să-ți răspund ceva inteligent. Nu știu ce. Eram acum chiar lângă ea. Mă așezasem. Avea picioarele lungi, mi-era frică să nu fie prea subțiri, întotdeauna picioarele lungi au riscul ăsta. Nu pot suferi femeile cu picioare subțiri, îmi fac rău.

– Ne cunoaștem de prea puțin timp, spuse fata iar.

– Asta n-are importanță.

– Are!

– Are?

În cameră se făcuse prea cald, ar fi trebuit deschise geamurile. Nici unul dintre noi nu se putea mișca, dar geamurile erau aproape și largi, înalte.

– Pot să deschid geamul? întrebă ea.

– Nu.

– Atunci pot să-l închid?

– Dar e închis.

– Întâi să-l deschid și pe urmă să-l închid.

Am stat în cumpănă vreo câteva minute, pe urmă am dat din cap. Eram de-acord.

– N-o să-ți pară rău dacă fac asta? mai întrebă ea.

– Nu. Știi la ce mă gândesc?

Fata se ridică de pe canapea și deschise geamurile larg, toate geamurile.

– Ca să-l putem căuta pe Robert, am urmat eu, trebuie să facem rost de bani. Eu nu mai am bani. Tu n-ai?

După ce se așezase iar lângă mine se ridică iar, se apropie deodată de geamuri, le-mpinse unul după altul și le răsuci fortaibăruile.

– Dar niște șticle n-ai? am insistat eu. Dacă am vinde șticle, am putea face rost de bani.

– Șticle am destule, spuse fata.

– De ce? Bei mult?

– Nu beau decât apă, dar vecinii mei sunt mari bețivi și îmi dăruiesc mie toate sticlele. E o tradiție în casa asta. Sunt cea mai frumoasă femeie din casă!

XVIII

În patru țoști mari și într-un sac pe care l-am pus pe umeri n-au încăput toate sticlele, dar mai multe nu puteam să luăm. Noroc de căruciorul pe care-l găsirăm în curte.

– Bun cărucior! mă bucurai eu.

Am pus înăuntru două țoști.

Ea împingea căruciorul, iar eu veneam după ea cu sacul, în care intrau de două ori mai multe sticle ca într-o țoșcă.

– Sunt curioasă câți bani o să luăm, spuse fata.

N-avem mult de mers până la centrul de achiziții și parcă nici nu fusesem bolnav. Simțeam toți mușchii plini de ser sau de ceva în genul ăsta, simțeam cum se-ntind, ca praștia și asta-mi era de ajuns. Fata mergea înaintea mea și împingea căruciorul cu grijă, îi era parcă frică să nu vină cineva alergând să-i izbească sticlele și să i le împrășite. Adică să i le spargă.

– Dar de ce ne trebuie așa mulți bani? se-ntoarse ea, dar nu mă privi drept în față.

– Eu dacă n-am bani simt că nu sunt eu însumi.

– Ce om ciudat ești tu!

– Nu mă mai ține de vorbă, că trebuie să fiu atent, să nu scap sacul, mă supărai eu.

Acum începusem să obolesc, dar nu-mi venea încă să las sacul jos. Mi-ar fi fost foarte greu să-l iau în spate. Mușchii începuseră să mă doară, dar știam că nu mai aveam mult, că mai puteam încă rezista. De ce atunci să las sacul?

Fata se opri.

– Mă doare umărul, spuse ea. Nu mai pot merge. Trebuie să ne oprim, să mă odihnesc.

Am uitat să spun șă mai avea o țoșcă și ea, a patra, agățată de umăr.

– Nu ne putem opri! am răcnit eu și am mers în continuare nesmintit.

– Dar nu mai pot merge, mi s-a anchilozat umărul! De ce nu vrei să ne oprim?

– Fiindcă nu se poate!

– Ce-i aia, nu se poate?

– Aia!

Fata abia se putea ține acum după mine. Trebuia să ne oprim. Am început să las sacul jos, lăsându-mă pe spate și rezemându-mă de gard. M-am întors, l-am luat în brațe și având grijă să nu scap cealaltă țoșcă de pe umăr m-am lăsat pe vine și am pus sacul lângă gard. Am scos țoșca de după umăr, am așezat-o lângă sac și m-am întors să –I fata. La zece metri în urmă, încerca să se ajute cu stânga să-și poată desprinde din umăr țoșca ei. Mă repezii la ea, o ținui cu amândouă mâinile de curelele țoștii, ea se lăsă în jos și am putut și eu lăsa traista pe pământ lângă cărucior. Pe urmă am împins eu căruciorul și am luat pe umăr traista până unde lăsasem sacul meu.

– Mai avem totuși ceva de mers, zise fata.

– Știu că mai avem. Numai de n-o fi închis.

– N-ar fi bine să fie închis, dar s-ar putea totuși să fie închis!

– Cine știe?

– N-ar fi mai bine să dau eu o fugă până acolo și să văd dacă-i deschis? Dacă nu, să ne-ntoarcem...

– Acum nu ne mai puteam întoarce.

– Dar dacă-i închis, trebuie să ne întoarcem.

– Stăm acolo până se deschide.

Am găsit totuși deschis, mai erau încă înaintea noastră vreo zece persoane, dar asta nu era mult.

– Ai văzut că-i deschis? am râs eu.

– Am văzut!

– Am putea lua aproape o sută de lei.

– Nu s-o fi spart nici o sticlă pe drum?

– La mine nu s-a spart nici una.

– Nici la mine, credeam că la tine.

– Totuși, mai mult de șaptezeci-optzeci de lei nu cred să luăm.

– De ce?

– Sunt cam multe sticle de o jumătate.

– Mai mult de douăzeci nu sunt.

– Asta înseamnă că sunt totuși multe.

– Dar mai aveam acasă sticle de un litru!

- De ce nu mi-ai spus asta până acum?
- Uitasem. Și nu știam că-i așa mare diferența de preț.
- E destul de mare.

Când ne veni rândul, eu nu mai avui nici un chef de vândut, dar în spatele nostru era destulă lume, nu puteam să stau și să mă mai gândesc. Am început să le scot întâi din sac, una câte una.

- Frumoase sticle! spuse omul de la centrul de achiziții.

– Sunt amintiri de care cu greu mă despart, spuse fata. Sticlele astea au fost pentru mine conștiința unei superiorități!

- Vă înțeleg, recunosc omul.

– Când poți să te desprinzi de cele câteva amintiri mai puternice și mai gustoase pe care încă le păstrezi, pentru a putea astfel trăi cu adevărat în prezent, atunci înseamnă că ai ajuns la maximul de conductibilitate. Conductibilitatea e proba apartenenței tale la un prezent, am adăugat eu.

- Am devenit un conductor excepțional! surâse fata.

De-abia deșertasem sacul și una din țoștile tovarășei mele că masa achizitorului se și umpluse.

- Sunteți căsătoriți? întrebă el.
- Suntem hămesiți! am răspuns eu în locul ei.
- Hai, să plecăm mai repede! îmi sopti fata.

– Stai să terminăm întâi de dat sticlle, am observat eu fără să-mi feresc vocea.

Numai trei sticle erau ciobite. Le lăsarăm și pe acelea, fără să le vindem, fiindcă tot nu mai aveam ce să facem cu ele. Erau două sticle verzi de apă minerală și una de vermut, tot de un kilogram, care era de fapt crăpată. Pierdeam dintr-o dată cinci lei și zece bani.

- Căruciorul nu-l cumpărați? am întrebat eu.
- Nu-i al nostru, sări fata, nu-l putem vinde!

Ieșirăm cât puturăm de repede, eu, cu mâinile în buzunar, o luasem înainte și o lăsasem pe ea să târâie căruciorul. Începu să grăbească pașii. M-ajunse.

- Acum avem destui bani, spuse ea, putem începe cercetările.
- Nu mai am nici un chef de cercetări!
- Dar nu puteam face altfel, e vorba de liniștea ta sufletească...

– Și ce-am mai putea descoperi nou? De fapt nu-i vorba de vreo descoperire, dar într-un fel sau în altul simt nevoia aceluia rămas bun de care ți-am mai vorbit.

- Și unde ar trebuia să ne ducem întâi? făcu ea.

– Acasă.
– Acasă?
– Da. Am o idee. Nu e ceva grozav, dar altceva deocamdată nu văd.
Așa trebuie început!

XIX

Cum am ajuns, fata a scos banii, i-a numărat și i-a pus pe o masă din colț, de lângă telefon.

Lăsase capu-n pământ.

Aplecată ușor pe spate, cu părul acoperindu-i urechile dintr-o parte, era în fața mea și îndrăzni, în sfârșit:

– Trebuie să-ți spun ceva!

– Spune!

– Pe Robert l-am cunoscut foarte bine. Când am primit telegrama, aveam impresia că-i de la el. Îi plăcea să se țină de lucruri în genul ăsta. Știam că e imposibil, că a murit, am și fost la înmormântare, dar mă gândeam că altcineva nu putea fi. Am cunoscut-o și pe fata care a fost ucisă odată cu el. Am fost colege de liceu. Era o fată foarte inteligentă, cea mai inteligentă fată din liceu.

– De ce nu mi-ai spus până acum?

– Nu puteam. Toate sticlele erau de la Robert. Cât timp le țineam lângă mine nu puteam mărturisi nimic. Jurasem.

– Cui? Lui?

– Lui. Era îndrăgostit de mine și eu eram puțin îndrăgostită de el, însă credeam și eu, ca și alții, că e și mai îndrăgostită de el fosta mea colegă de liceu, ceea ce era fals.

– Te-ai culcat vreodată cu Robert?

– De două ori. Ca să-mi salvez reputația, mă travestisem să semăn cât mai bine cu fosta mea colegă de liceu, Robert a murit din cauza mea, din cauza răutății mele. Ce trebuie să fac?

– Robert n-a lăsat niciun mesaj?

– Era un om foarte bun, era cel mai bun om de pe pământ, dar nu-l puteam iubi. Era prea dur...

– Și ce mesaj a lăsat? Ți-a lăsat ție vreun mesaj? Nu ți-a lăsat nimic pentru mine?

– Poate știi că a fost asasinat. Nu știa că va muri. Mi-a povestit totuși mult de tine. Spunea că...

Nu mă mai puteam stăpâni. Îmi venea să mă ridic de pe scaunul acela șchiop, să smulg lampa din tavan, s-o calc în picioare, toate trebuia să le fac.

– Nu vrei să mănânci ceva? întrebă fata.

– Ba da. Ce ai de mâncare?

– Niște ostropel.

– Fă și mămăligă. Vin ai?

– Nu beau decât apă și nu țin în casă vin, țuică sau altceva.

– Nu pot mânca ostropel fără vin.

M-am ridicat de pe scaun, am ajuns până în fața ei și am îngenunchiat.

– Nu vrei s-aprind niște tămâie? întrebă ea.

– Nu.

– Ce vrei, atunci?

– Să-mi povestești mai departe.

– Dar de ce-ai îngenuncheat?

– Fiindcă ești frumoasă, fiindcă Robert te-a iubit și tu te-ai culcat cu el. Cum de ți-a venit ideea asta?

– E vorba de o amuletă.

– De-o amuletă...

– Îmi promisese o amuletă. Eu sunt superstițioasă. Venise până atunci aproape în fiecare seară, îmi lăsase o sticlă-două și plecase.

– Ce-ți spunea?

– Că sunt frumoasă și că într-o zi sau într-o noapte îmi va dăruia amuleta.

– Și-ntr-o noapte...

– Da. Știi bine ce-am făcut. Am intrat în camera lui, niciodată nu o-nchidea cu cheia, am aflat asta pe urmă...

– Și pe urmă?

– Nu era acolo. L-am așteptat. A venit foarte târziu. Și era beat. Întâi nu m-a recunoscut, a crezut că sunt colega mea și a vrut să mă dea afară. A aprins lumina mare. Atunci m-a recunoscut. A căzut în genunchi. Ședea așa cum stai și tu acum. Dă-mi amuleta, am spus eu. A căutat într-un sertar și a scos o broșă. Nu era frumoasă. Mi-a dat-o. „Nu pleci?”, m-a-ntrebat. „Nu,nu!”, am spus eu și am început să mă dezbrac. Era prima oară când mă

dezbrăcam în fața unui bărbat. Se uita la mine ca la un glob. Dar nu sunt grasă. Pot să mă dezbrac și în fața ta, să te convingi.

– Nu-i nevoie, îmi pari mai degrabă slabă.

– Nu sunt nici slabă. Pot totuși să mă dezbrac!

– Mai sunt două ore până-nserează. Te vei dezbrăca atunci.

– Mai e așa de puțin? Nici n-am mâncat. Dacă n-ai vin, nu vrei să iei totuși niște ostropel?

– De fapt mai sunt vreo patru ore până înserează. De-abia e ora patru. Arată-mi amuleta!

– N-are rost, nu-i nimic de capul ei, cred că nici nu-i amuletă, în orice caz nu e nici pentru mine, nici pentru tine. O fi fost pentru Robert. De asta a murit, că mi-a dăruit amuleta. E o broșă obișnuită.

– Tu ai auzit de Suzana?

– Nu. N-am auzit.

– Să citești cartea mea, vei afla poate unele lucruri care te interesează. E vorba acolo și de Suzana.

– Suzana, spui?

– Da.

– Păi Suzana o chema și pe colega mea de liceu.

– O fi o coincidență. Suzana, de care vorbesc eu, a murit câteva luni înaintea lui Robert. E desigur altă Suzana!

– Timpul e ceva relativ.

– Știu. Dar în cazul ăsta nu e relativ.

– Spune-mi? Sunt frumoasă?

– Nu pot să-mi dau seama. Dezbracă-te-ntâi!

– Dar nu s-a-ntunecat.

– Mai sunt aproape patru ore, până atunci nu te poți dezbrăca. Nu se obișnuiește să te dezbraci în fața unui bărbat înainte de-a-nsera.

– Da. Așa e. De ce oare?

– Nu pot să-mi explic. Totuși, așa e frumos.

– Tu nu ești frumos.

– Da. Dar sunt bărbat.

– Asta n-are importanță, totuși semeni atât de mult cu Robert...

– Îți pare rău că a murit?

– Acum, că te-am întâlnit pe tine, trebuie să recunosc ceva.

– Că nu-ți mai pare rău...

– Mă-ntreb totuși, de ce nu l-am iubit prea mult.?

– Spuneai că din cauza durității.

- Cu mine era foarte bun, și în general era foarte bun.
- Hai să cumpărăm un chil de vin!
- Știi, trebuie să-ți spun ceva. Robert a lăsat pentru tine ceva. Mi-a spus asta a doua oară când m-am culcat cu el. A îngropat în curte o sticlă, sub ulm. Acolo a lăsat o scrisoare.
- O vom lua mâine, o vom citi atunci.
- O îngropase încă de acum câteva luni, când aflase că ai de gând să scrii ceva despre el.
- Scriam mereu unul despre altul.
- Nu. Spunea că vrei să scrii un roman despre el și despre tine.
- Dar gândul ăsta mi-a venit abia acum două săptămâni. Cum puteam să-i spun acum câteva luni?
- Ți-am spus că timpul e relativ.
- Da. Dar în cazul ăsta nu e relativ, e același lucru ca și în cazul identității Suzanei.
- Mai sunt trei ore până înserează.
- Da. Mai sunt numai trei ore. Cuma trecut o oră?
- De s-ar însera mai repede...
- Să cumpărăm întâi ceva...

XX

Când m-am trezit din somn, în jurul meu nu mai era nimeni. Mi-am dat seama de asta aproape imediat, am avut o tresărire, am sărit și am căutat să mă-ndepărtez cât mai repede de locul acela, und-aș fi putut fi găsit, unde puteam fi atacat. Nu se luminase încă de ziuă și dormisem foarte prost. M-am ascuns în colțul opus, dar după două minute în care timp am făcut tot felul de presupuneri, mi-am dat seama că nu mai avea nici un rost să mă feresc.

Lucrurile din jurul meu n-aveau contururile cunoscute și probabil doar asta mă făcuse să-mi fie atât de frică. Se lumina acum. Chiar lângă mine era un aparat de radio, nu semăna cu al meu și nu am avut curajul să-l încerc. Nu știam cum se deschide.

Hainele-mi erau pe un scaun, claie peste grămadă și pantalonii bineînțeleș nu mai aveau dungă, iar cămașa mea era cocoloș. Am deschis geamul și am început să mă îmbrac. Răcoarea ușoară a dimineții ajunse până la mine, mă-nfășură într-un fular parfumat, mă ajută să mă-mbrac,

fiindcă tot nu mă trezisem de-a binelea. Pe urmă am deschis totuși aparatul de radio. Becurile de la scală se aprinseră și începu un găjâit.

Atunci fata intră în cameră și-mi spuse:

– Ce mult ai dormit! Eu n-am mai putut să rămân. Să isprăvim odată cu treburile, nervii mei nu mai rezistă. Vrei să mănânci ceva?

– Nu.

– Mă duc să te-aștept sub ulm. Fă întâi puțină gimnastică. Bea măcar o cafea. Ți-am făcut-o și e dincolo. Te-aștept sub ulm, grăbește-te, îți spun încă o dată, nervii mei nu mai rezistă!

– Bine.

După ce ieși, după ce am rămas iar singur, am închis aparatul de radio. Mă uitam în oglindă și-mi potriveam cravata, căutam s-ascund crețurile cămășii care-mi dădeau un aer atât de neglijent. Intrai repede dincolo, îmi luai cafeaua, care se și răcise, prin vine parcă sângele porni să treacă mai repede și eu aveam din ce în ce mai mult senzația că devin cel ce mai rămăsesem.

Când am deschis ușa, picioarele începură să-mi meargă singure, coborâi cele patru trepte, o luai pe aleea care dădea în poartă, poarta era deschisă și am luat-o pe trotuar, spre celălalt capăt al străzii, care nu era departe și care fusese locul unde până acum aproape o lună și jumătate stătuse Robert.

Aș fi vrut în mintea mea mii de gânduri să se zbată, să-și caute drum, toate deodată să-ncerce să se desprindă, dar fiecare în folosul lui însuși, în așa fel încât în momentul în care aș fi ajuns în fața porții lui Robert să fiu cât mai turburat.

– Robert! începui eu să strig. Robert!

Alergam și după ce am dat la o parte poarta, când am intrat în grădină, începură deja gândurile să-și iasă dintr-un fel de matcă, să mi se nfierbânte capul, să vreau într-adevăr să ajung cât mai repede sub ulm.

Fata era așezată-n iarbă. Fusta albă îi acoperea genunchii puternici și părul coborât până jos îi dădea un aer de vas de lut. Era foarte stupid să pornești de la părul lung și s-ajungi la vasul de lut, dar, încă pe când eram elev, profesorul de psihologie mă trimesese la psihiatru.

– Dumneata ești un fel de Rangoon, îmi spusesese profesorul.

– Dar ce este Rangoon?

– Capitala Birmaniei. Dar du-te mai bine la psihiatru, să vină părinții la școală, am să le spun să te ducă la psihiatru.

Fusesem și la psihiatru, dar n-are rost acum să insist asupra unor amănunte care nu prea au rost, mai ales atunci când e vorba de cu totul alte chestii.

– Țsta e locul, spuse fata.

– În dreapta sau în stânga?

– Dar pomul e rotund.

Se gândi un timp apoi urmă:

– Dreapta și stânga sunt egale din punctul de vedere al unui pom cu tulpina rotundă.

– Dar toți pomii au tulpina rotundă.

– Asta nu știu precis, recunosc fata.

Se ridică, își netezi fusta și întrebă iar:

– Dar n-ai adus o sapă, un hârleț sau așa ceva?

– Nu. De unde s-aduc?

– Păi, de la mine!

– A! De la tine... Nu-i nimic, vom scurma cu unghiile!

– Nu a plouat de mult, observă fata.

– Dar prietenul meu n-a lăsat cu limbă de moarte să scurmăm cu unghiile ca să putem găsi mesajul?

– Ba da! De unde știi?

– Mi-am închipuit, asta era în felul lui de a concepe lucrurile. Era ferm convins că nu poți descoperi nimic fără a te purifica întâi prin durere. Spunea odată că purificarea este un fel de tribut pe care-l plătești ca să te poți desprinde. Altfel nu ai posibilitatea obiectivării.

– Dar purificarea e o negație.

– Ești fantastică! Sigur! Numai că știi bine că nu poți rămâne la negație, că purificarea nu e un scop în sine, că nu e decât un mijloc. Deci că neantul este un mijloc. Purificarea e neantul. Neantul îți neagă personalitatea, dar nu pentru a te risipi, pentru a deveni stafie, ci pentru a-ți reda personalitatea. Neantul este mai degrabă un atelier.

– Nu știu dacă fac bine ce fac...

– Totuși...

– M-au impresionat atât de mult vorbele tale, încât aș fi în stare să comit un fel de impietate. Și nu numai o impietate. Prin ceea ce spun acum, aș putea să te distrug! Dar mi-e milă de tine și mila mea e mai puternică decât rațiunea. Dacă ai începe într-adevăr să cauți mesajul, dacă ai începe să scormonești cu unghiile, degetele tale s-ar însângera, ai pierde, poate, prea mult sânge, poate n-ai avea nici destulă forță...

– Dacă aş putea găsi mesajul fără să-mi sânger buricele, fără pericolul de a mă infecta, mi-aş păstra forţele pe care le irosesc acum, pentru a căuta încă mai departe; mesajul ăsta nu-i decât un punct de plecare!

– Să ştii că mesajul nu e îngropat...

– Cum?

– Robert mi-a transmis mie mesajul, dar m-a rugat să te las întâi să cauţi singur.

– Eu voi văuta mai departe decât Robert!

– Robert n-a fost decât profet, nimic altceva.

– Se poate.

– Şi numai în privinţa ta. Tu trebuie să fii ceva mult mai larg, să îmbrăţişezi tot albastrul cerului, tot cenuşiiul mării, pentru a-l înfăţişa oamenilor, tuturor oamenilor. Tu nu trebuie să te cauţi pe tine însuţi, să te mai întrebi dacă ai vreun rost sau nu sau vreo valoare oarecare... Tu nu mai trebuie să cauţi să-ţi construieşti propria ta axiomă! Cu asta s-a ocupat Robert...

– ăsta-i mesajul?

– Da. Şi mi-a mai spus că romanul sau eseul sau romanul-eseu, pe care ai să-l scrii despre el şi despre tine nu va fi decât ceva cu totul neînsemnat pe lângă ceea ce va urma, dar că fără să-l scrii nu vei putea să te clarifici, să-ţi recunoşti încărcătura de prisos pe care trebuie s-o laşi, pentru a zbura liber apoi, în sferile care ți-s destinate. A mai spus că cei ce nu te vor recunoaşte chiar din această primă carte a ta, se vor căi mai târziu, dar că va fi prea târziu, pentru că tu trebuie să fii recunoscut şi laudat chiar de-acum, că tu eşti una din acele naturi rezonatoare care trăieşte şi prosperă în marele succes, că eşti o natură solară şi extrem de puternic legată de exterior.

– Deci Robert a făcut purificarea pentru mine, Robert a murit pentru mine...

– Fără moartea lui, tu n-ai fi putut şti nimic din ceea ce-ţi era organic necesar să ştii... pentru a putea deveni ceea ce ți-e sortit să devii, asta mi-a spus. Dealtfel, într-un fel sau altul, asta ți-o spun eu, acum, el chiar și-a pregătit moartea, dar pentru că nu avea putere să se sinucidă, a ales-o pe bătrâna aceea, pe care eu am ajutat-o să evadeze, căreia eu i-am spus ce i-am spus, căreia eu i-am dat revolverul.

– Dar colega ta de liceu?

– De asta nu mi-am dat seama că o se întâmplă. Aici eu am greșit, restul a fost pregătit cu migală de mine și Robert, după ce ne-am culcat prima oară împreună, a doua zi dimineața.

– Dar cu mine te-ai culcat aseară? Că nu mai țin minte. Mi se înghesuie în cap atâtea lucruri care n-au importanță și...

– Nu știu. Nici eu nu mai țin minte. Mi-e capul la altceva acum.

– Dar Robert, dacă se purificase, dacă... descoperise astfel posibilitatea de a depăși neantul, de a crea marile opere...

- Robert e... uite, mă faci să spun ceva care era mai bine s-o știi, totuși... Robert a fost un alter-ego al tău, Robert e un simbol. Nu ți-ai dat seama până acum? Mi-e tare penibil să spun lucrurilor atât de crud, pe numele lor adevărat. Și, vezi, asta înseamnă că stafia lui Robert poate reveni în orice moment. Depinde de tine...

– În primul rând de mine, dar...

– Ți-am dat mesajul lui Robert. Ce mai vrei? Asta mi-ai cerut!

Atunci de-abia am înțeles totul, am înțeles că pentru mine și numai pentru mine lucrurile își descoperiseră una din fețele lor cele mai ascunse, că asta trebuia să-mi dea bucuria de zeu atotcunoscător, dar că în același timp o teribilă responsabilitate se așezase pe umerii mei și că era o datorie de glorie, pe care nu se cădea s-o plătesc decât cu tot sufletul meu, cu toată ființa și toată puterea.

Printre crengile pomilor, cerul dimineții era albastru, adânc și eu eram ușor, eram mult și subțire. Pământul urca în trupul meu, îmi clocotea sângele, frecvența era specifică și ochii mei deveniră largi, în plină zi îmi țâșniră din orbine, se smulseră până ajunseră la cer, se agățară bine de boltă, iar între ei și trupul meu de pe pământ rămaseră totuși întregi legăturile nervoase și circulatorii.

Dar n-am rămas așa. Am mers.

XXI

Până unde am mers? Asta-i cheștiunea? Până unde?

E drept că Robert Calul a murit, acel alter-ego al meu, care mă mpiedica să mă manifest și m-am manifestat scriind povestea cum am reușit să mă manifest.

Nu?

E excelent!

Dar apoi?

Mi se pare că am crezut puțin un lucru comod. Și care anume?

Anume că e de-ajuns să fugi de tine spunând că de fapt astfel te regăsești.

Scriu acest capitol după 13 ani și două luni.

În fața mea e o pădure.

Pădurea e verde. Fiindcă e aprilie.

Aprilie-n România e aproape tot atât de frumos ca aprilie-n Portugalia. Nu, nu vă supărați, dar portughezii spun că țara lor e țara lui Aprilie. Și n-am de ce să nu-i cred. Mai ales că n-am fost niciodată în Portugalia.

Și niciodată românii n-au spus că țara lor e a lui Aprilie! Așa că n-am ce să le fac. Acum e aprilie și cel mult un aprilie românesc e imediat după un aprilie portughez.

Beau bere.

Ce bine e să bei bere!

Să bei bere în aprilie în România și să ai în față o pădure verde și la casetofon să-ți cânte o cântăreață portugheză despre un aprilie portughez.

Pe fata din această poveste am cunoscut-o-ntr-adevăr.

Dar abia acum vreo doi ani. Nu când am scris celelalte capitole.

Avea într-adevăr părul lung și negru, era slabă, n-avea serviciu și era folchistă.

I-am dat mai multe telefoane și-n fine într-o seară ne-am întâlnit în Piața 7 Noiembrie. A venit în pantaloni albi și cu părul negru. Avea o canadiană verde.

O chema Mariana.

Întâi am mâncat acadele și-am băut apă de la țâșnitoare. Pe urmă am pornit spre parc. Ne-am oprit însă întâi puțin la mine să-mi iau și eu o jachetă, fiindcă bătea un vânt parșiv de vară.

Mariana nu primise nici o telegramă, cum putea fi vorba oare, într-un caz sau altul, de vreo telegramă?

A doua zi și-n zilele următoare am căutat-o disperat.

Era în august.

N-am mai reușit să fac rost de Mariana.

Păcat.

Chiar de la Buzău, unde am fost într-o deplasare, mă tot gândeam la Mariana.

Și priveam luna plutind deasupra gării din Buzău. Și mă tot gândeam. Doamne, cât mă gândeam! Și Buzăul plutea împrejurul meu ca un buldozer și luna era ca un buldozer și eu eram ca un buldozer, totul era ca un buldozer.

Peste încă 26 de ani am recitit ce-am scris acum 40 de ani... Am fost Și-n Portugalia între timp, dar nu într-un aprilie, ci într-un septembrie... Acum e decembrie, dar e foarte frumos, Bucureștiul pășește în încălzirea globală cu eleganță, triumfător și eu plutesc în urma mea ca un gaz după un avion. Iar Robert Calul e și el în urma mea, ca o răsuflare, care e totuși în față.

Categoric, lucrul e altceva decât invers!

editie on-line www.cartesiarte.ro

Aceasta carte poate fi comandata la adresa de e-mail : pusidinulescu@yahoo.com